Ազգ
Azg
armenian daily

18 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1994 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ # 199 (702)

Սկսվեց հերթական եռամսյա զորահավաքը

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Համաձայն «Զինծառայության մասին» ՀՀ օրենքի եւ ՀՀ կառավարության պահեստազորի սպաների եւ զինծառայողների եռամսյա վարժական հավաքների կազմակերպման վերաբերյալ որոշման, ՀՀ պաշտպանության նախարար Ս. Սարգսյանը ստորագրել է հրամանագիր հոկտեմբերի 17-ից հանրապետությունում հերթական եռամսյա վարժական հավաք սկսելու մասին: Նախատեսվում է եռամսյա զինահավաքին հավաքագրել առաջին եւ երկրորդ կարգի, առաջին եւ երկրորդ խմբերում հաշվեգրված պահեստազորի սպաների եւ զինծառայողների: Հրամանագրի համաձայն, եռամսյա հավաքագրումը կավարտվի հոկտեմբերի 27-ին:

Սպասվում է Տեր-Պետրոսյան-Ալիեւ հանդիպում

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Ինչպես հայտնի է, հոկտեմբերի 21-ին Մոսկվայում մեկնարկում է ԱՊՀ հերթական գագաթաժողովը: Ադրբեջանի արտգործնախարար Հասան Հասանովի տվյալներով, այդ հանդիպման շրջանակներում սպասվում են նոր բանակցություններ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահների միջեւ: Նախագահները վերստին կանդրադառնան ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման խնդրին: Միաժամանակ, ըստ Հասանովի, Մեծ համաձայնության պայմանագրի ստորագրման ժամկետն առայժմ ճշտված չէ եւ տակավին բանակցությունների առանձին նյութ է:

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

ԵԱՀԽ-Ռուսաստան. Լեզու գտնելը ավելի է դժվարանում

ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի պատվիրակությունը, որը հոկտեմբերի 15-ին Ստեփանակերտից վերադարձավ Երեւան, նույն օրը խմբի փոխնախագահ Պեր Անդերմանի գլխավորությամբ հանդիպում ունեցավ Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հետ: «Փաստ» գործակալությունը հաղորդում է, թե հանդիպման ընթացքում քննարկվել են հակամարտության կարգավորմանն առնչվող ռազմավարական հարցեր եւ ընթացիկ այդի հետ կապված խնդիրներ: Նույն օրը երեկոյան պատվիրակությունը կրկին մեկնեց Բաքու: Ընդ որում, հայկական կողմը հերթական անգամ որպես բարի կամքի դրսեւորում նրանց հետ Բաքու ուղարկեց ադրբեջանցի երկու ռազմագերի: Եւ այսպես, ԵԱՀԽ-ն նկատելիորեն ակտիվացնում է իր գործունեությունը ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման խնդրում: Այս շաբաթ նախատեսվում է Վիեննայում անցկացնել Մինսկի խմբի հերթական հանդիպումը: Մինչդեռ Ռուսաստանի եւ ԵԱՀԽ-ի միջեւ տարաձայնություններն ակնհայտորեն գնալով ավելի ու ավելի են սրվում: Եւ սա այն դեպքում, երբ գաղտնիք չէ, որ միջնորդական առաքելության հաջողությունը կախված է նրանից, թե որքանո՞վ կհաջողվի համաձայնեցնել ԵԱՀԽ եւ Ռուսաստանի միջնորդական ջանքերը:

Տես # էջ 2

ՀԲԸՄ 78-ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ

«Բարեգործականը սփյուռքի համահայկական կառավարությունն է»

Ալեք Մանուկյանին շնորհվեց Ազգային հերոսի կոչում

ՉԱՐՈՒՀԻ ՍԱՍՈՒՆՑԻ

«Երբ սփյուռքահայ զաղրօջախնեում կա մի կազմակերպություն, որը թեեւ պաշտոնականորեն, բայց իրավամբ կարող է համարվել սփյուռքի յուրահատուկ կառավարության դերին, ապա դա Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միությունն է՝ իր շուրջ 25 հազար անդամներով, 200-ի հասնող մասնաճյուղերով, մանկապարտեզների, դպրոցների, ակումբների, որբանոցների, ծերանոցների, հիվանդանոցների ցանցով, մշակութային ու երիտասարդական կենտրոններով, համալսարանական կրթաթոշակներով, հրատարակչական հաստատություններով», այսպիսի գնահատական տվեց ՀԲԸՄ-ի գործունեությանը Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, երեկ ունենալով շաբաթ օր՝ հոկտեմբերի 15-ին, կառավարության նիստերի դահլիճում բացված Բարեգործականի 78-րդ ընդհանուր ժողովում, որն առաջին անգամ գումարվեց մայր հայրենիքում՝ կազմակերպված ու լայնորեն ճյուղավորված կառույցի՝ Հայ Առաքելական եկեղեցուց հետո փաստորեն դառնալով երկրորդ հիրավի համահայկական հաստատությունը», ասաց նախագահը:

նում:

«Կարճ ժամանակի ընթացքում, շնորհիվ իր առողջ արմատների եւ ազգային մեծ բարերարների աջակցության, միությունը վերածվեց հա-

Տես # էջ 2

ԱՆՑՈՒԴԱՐՁ

Էլիզաբեթ Երկրորդը ժամանեց Մոսկվա

ՄՈՍԿՎԱ, 17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Այսօր, ռուս-բրիտանական հարաբերությունների պատմության մեջ առաջին անգամ Մոսկվա է ժամանում Անգլիայի թագուհի Էլիզաբեթ Երկրորդը: Այսօր Կրեմլում կկայանա նրա հանդիպումը նախագահ Ելցինի հետ: Երեկոյան թագուհին ներկա կլինի Մեծ թատրոնի «Ժիզել» բալետի ներկայացմանը, ապա կմասնակցի ռուս հասարակայնության պատվին կազմակերպված ընդունելությանը Մեծ Բրիտանիայի դեսպանատանը:

Թագուհուն կդիմավորի երկրի վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինը, որն այսօր Սոչիից վերադառնում է Մոսկվա:

Տես նաեւ # էջ 5

Հելմուտ Քոլը կմնա եւս չորս տարի

ԲՈՆՆ, 17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Կանցլեր Քոլի գլխավորած կոալիցիային հաջողվեց պահպանել մեծամասնությունը երկրի Բունդեսթագում: Այդպիսին ավարտ ունեցան կիրակի օրը Գերմանիայում ընթացող խորհրդարանային ընտրությունները: Քոլը կմնա կառավարության ղեկավար եւս չորս տարի, սակայն նրա կոալիցիան Բունդեսթագում միայն երկու ձայնի առավելություն կունենա:

Սահման. Հրաձիգը վերստին արվեց Տավուշում

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Երեկօրյա ընդմիջումից հետո վերստին արվել է հրաձիգը հայ-ադրբեջանական սահմանագծում: ՀՀ պաշտպանության նախարարությունից ստացված տեղեկատվության համաձայն, հոկտեմբերի 16-ի եւ 17-ի գիշերը ադրբեջանական ռազմական կազմավորումներից խոշոր տրամաչափի զենքերից մոտ երկու ժամ կրակ են բացել Տավուշի շրջանի Չինար գյուղի պաշտպանական դիրքերի վրա: Հայկական կողմից տուժածներ չկան: Հայաստանի սահմանապահները պատասխան գործողություններ չեն դիմել:

Հանրապետության սահմանային մյուս տարածքներում հանգիստը պահպանվում է:

ՖՐԱՆՍԻԱ

Փարիզում սկսվեց հայերի բացած դատը ամերիկացի պատմաբանի եւ «Մոնդ» թերթի դեմ

«Ես ամաչում եմ Բեռնար Լյուիսի փոխարեն, ճանի որ նա պատմաբան է եւ հրեա»

ԲԱՖՖԻ ՏԵՐՄՈՆ ԱՐԱՄ

Սեփական թղթակից, Փարիզ

Անցյալ ուրբաթ, հոկտեմբերի 14-ին, ժամը 13.30-ին, Փարիզի Արդարադատության պալատում սկսվեց մի դատական պրոցեսը, որը հարուցել էր ֆրանսահայ «Հայկական հարցի պաշտպանության հանձնախումբը» ընդդեմ ծագումով հրեա ամերիկացի հանրահայտ պատմաբան Բեռնար Լյուիսի եւ ֆրանսիական «Մոնդ» օրաթերթի:

Անցյալ տարի նոյեմբերի 16-ին «Մոնդը» տպագրել էր երկու լրագրողների՝ Ժան-Պիեռ Լանժելյերի եւ Ժան-Պիեռ Պեռոնսել Հյուգոյի հարցազրույցը պատմաբան Բեռնար Լյուիսի հետ: Հարցազրույցի որոշ մասում տարբեր երկրներում արձանագրված մահմեդական արմատական շարժումների հաջողություններ, բայց լրագրողները Թուրքիայի մասին խոսելիս պատմաբան Բեռնար Լյուիսին, որ հայտնի արեւելագետ է եւ իսլամագետ, հարց էին տվել, թե ինչու մինչեւ օրս Թուրքիան չի ճանաչում հայոց ցեղասպանությունը: Բեռնար Լյուիսը բացատրել էր իր տեսակետը, թե այն տարածվածի բաները, որ ասվել են հայերը եւ... թուրքերը, անկասկած անհերքելի են, բայց «ցեղասպանության» մասին կարող է խոսել վերապահությամբ, միաժամանակ ակնարկել է, թե վերջերս թղթակիցները ուզում են անցկացնել հայկական տեսակետը:

Դրան հաջորդել էր «Մոնդի»՝ երկու հարցազրույցը պատմաբաններ Իվ Տեռնոնի եւ Անահիտ Տեր-Մինասյանի հետ, նվիրված հայկական հարցին: Սակայն վերոհիշյալ ասոցիացիան չբավարարվելով, ցանկացել է դատ բացել Բեռնար Լյուիսի եւ ֆրանսիական օրաթերթի դեմ:

Տես # էջ 4

ՏԱՐԱԾՔ

Իրաքը դեռ է հարցի Քուվեյթի դեսական սահմանը

ԷԼ ՔՈՒՎԵՅԹ, 17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Երկուշաբթի Իրաքում գումարվել է երկրի խորհրդարանի արտակարգ նիստ՝ քննարկելու Փերսիա տարածքում ստեղծված իրադրությունը կապված ՄԱԿ-ի ԱԽ-ի 949 բանաձեւի հետ, որը պահանջում է Բաղդադից մեկընդմիշտ վերացնել Քուվեյթի նկատմամբ ռեւանշական վերաբերմունքը: Ահա դեռ գտնում է, որ Իրաքի կողմից Քուվեյթի սահմանների ճանաչումը դեռ է լինի «սահմանադրորեն ամրագրված»:

Ահաբեկչություն Մոսկվայում

ՄՈՍԿՎԱ, 17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Առավոտյան ժամը 13.00-ին «Մոսկովսկի կոմսոմոլեց» թերթի խմբագրության շենքում պայթյուն է տեղի ունեցել: Պայթուցիկ սարքը տեղադրված էր եղել փաստաթղթերով լրատվության հարցերով փոխխմբագրի սենյակում: Ծանր վիրավորվել է թերթի թղթակից Խոլոդովը, իսկ ռումբի թե կորը դիպել է թերթի աշխատակցուհուն: Դեպքի վայր են մեկնել միլիցիան եւ շտապ օգնությունը»:

Հանդիպումն անարդյունք եղավ

ԿԱՀԻՐԵ, 17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հորդանանը եւ Իսրայելը չկարողացան հարթել երկուստեք խաղաղ կարգավորման հարցում առաջացած տարաձայնությունները: Հորդանանի մայրաքաղաք Ամմանում ավարտված բանակցությունները Հուսեյն թագավորի եւ Իսրայելի վարչապետ Ցից հակ Ռաբինի միջեւ ոչ մի էական տեղաշարժ չառաջացրին:

ԱՇԽԱՐՀ

Իրադրությունը Գրոզնիում արտաքուստ հանգիստ է

ԳՐՈԶՆԻ, 17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Շաբաթ օրը Չեչնիայի մայրաքաղաքում կտրուկ արված իրադրության աստիճանաբար կարգավորվում է: Քաղաքն այսօր ապրում է սովորական կյանքով, գործում են ձեռնարկությունները ու հիմնարկները, դպրոցները, բայց այս գիշեր Գրոզնիի տարբեր շրջաններում լսվում էին կրակոցներ, թեեւ նոր բախումների մասին առայժմ պաշտոնական հաղորդումներ չկան: Նախագահական պալատի առջեւի հրապարակում շարունակվում է Ջոհար Դուդաեւի կողմնակիցների անժամկետ հանրահավաքը, հավաքագրվում են աշխարհազորայիններ: Չեչնիայի ժամանակավոր խորհրդի կողմից վերահսկվող Նադտերեչնի եւ Ուրուս Մարտանի շրջանների իրավիճակի վերաբերյալ տեղեկություններ փաստերեն չկան: Հայտնի դարձավ, որ կիրակի կեսօրին Ջոհար Դուդաեւը խորհրդակցել է ուժային գերատեսչությունների ղեկավարների հետ, քննարկելով հացի պաշտպանության ամրապնդման եւ պահեստայինների զորակոչման միջոցառումները: Երեկոյան նա հայտարարել է մասնակի բազմամարդ հանրահավաքում, որտեղ աշխարհազորայիններ են հավաքագրվում: «Չեչենպրես» գործակալությունը հայտարարեց, որ Դուդաեւը հայրենակիցներին կոչ է արել «համախմբվել իսլամի դրոշի ներքո եւ պայքարի հավասար պայքարել հանուն ազատության եւ անկախության»: Պաշտոնական իշխանությունների հաղորդման համաձայն, ավելի քան 10 հազար մարդ աշխարհազորային է գրվել եւ շարժվել Զնամենսկոյե եւ Գեխի գյուղերի կողմը, որտեղից սպառնում են Գրոզնիի վրա նոր հարձակման: Ջոհար Դուդաեւը հայտարարեց, թե «Չեչնիայի իշխանություններն լիովին վերահսկում են հաղաքի հանրապետության բոլոր շրջանների իրադրությունը, բացի ընդդիմադիր ուժերի հենակետերից՝ Զնամենսկոյեից եւ Գեխիից»:

Թյուրքալեզու պետությունների հանդիպումն սկսվեց

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հոկտեմբերի 17-19-ը այստեղ անցկացվում է թյուրքալեզու երկրների ղեկավարների հանդիպում: Դրա գլխավոր թեման տնտեսական, մշակութային եւ լրատվական բնագավառներում շրջանային համագործակցության զարգացումն է: Ադրբեջանի, Թուրքիայի, Թուրքմենստանի, Ղազախստանի, Կիրգիզստանի եւ Ուզբեկստանի նախագահների մասնակցությամբ հանդիպումը ծրագրված էր անցկացնել այս տարվա հունվարին: Սակայն Բաքվի գագաթաժողովը չկայացավ եւ հետաձգվեց «բեմադրված ժամանակից» նկատառումով: Կքննարկվեն Թուրքմենստան-Իրան-Թուրքիա գազամուղի գծի անցկացման շուրջ երկարատեւ տարի առաջ Աշգաբադում ձեռք բերված համաձայնությունների կատարումը, Պեկին-Ստամբուլ անդրասիական երկաթուղու կառուցումը: Այս տարի թուրքական կողմի արտաքին միջոցով արդեն սկսվել է թուրքական հեռուստահաղորդումների հեռարձակումը դեպի Միջին Ասիա եւ Ադրբեջան:

Տես նաեւ # էջ 5

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՏԵՂԱԿԱՆ

ԸՆԴԴԻՄՈՒԹՅՈՒՆ

ԱԺՄ-ն անցկացրեց շարժման առաջին խորհրդաժողովը

Շաբաթ օրը Երեւանի Միությունների տան դահլիճում տեղի ունեցավ ԱԺՄ շարժման առաջին խորհրդաժողովը, որին մասնակցում էին ինչպես հանրապետության տարբեր շրջանների ներկայացուցիչներ, այնպես էլ մտավորականներ, քաղաքական գործիչներ եւ այլն: ԱԺՄ-ի նախաձեռնած ժողովրդական շարժումը, որն իր առջեւ նպատակ է դրել հանրապետությունը դուրս բերել ստեղծված ծանր իրավիճակից, եւ այդ նպատակով ձգտում է հասնել իշխանության, դառնալով ըստ ամենայնի, թեւակոխում է նոր փուլ: Համենայն դեպս, ներկա խորհրդաժողովը նպատակ ուներ առավել ուռուցիկ հիմքերի վրա դնել շարժումը, վերլուծել անցած ուղին եւ կոնկրետացնել առաջիկա գործողությունների ուրվագծերը: Իրենց ելույթներում ԱԺՄ վարչության անդամներ Վազգեն Մանուկյանը, Դավիթ Վարդանյանը, Արշակ Սադոյանը, Տիգրան Սարգսյանը եւ Շավարշ Քոչարյանը խոսեցին շարժման ծրագրային դրույթների եւ հեսագա անելիքների մասին միաժամանակ խիստ քննադատության ենթարկելով իշխանությունների վարած ներքին եւ արտաքին քաղաքականությունը, որը, ըստ որոշ Մանոյանի, երկիրը տանում է դեպի կործանում եւ միակ ելքը իշխանություններին հեռացնելն է:

Իր ելույթում Շավարշ Քոչարյանը անդրադառնալով ԱԺՄ-ի նախաձեռնած ժողովրդական շարժման նախաձեռնություններին որպես այդպիսին ընդունելով ընդդիմության ճամբարի համախմբումը եւ այն հանգամանքը, որ ընդդիմության որոշ ուժերի դիմակը պատռվեց, եւ նրանք հայտնվեցին ՀՀՇ-ի կողքին: Թեեւ հասկանալի է, որ բազմաթիվ հռետորներ խոսում էին ոչ այնքան կոնկրետ անելիքների մասին, որքան նկարագրում էին հանրապետությունում ստեղծված իրավիճակը, մի բան, որ ամենքին է հայտնի: Իսկ որոշ ելույթ ունեցողներ, մասնանշելով դահլիճում ազատ աթոռների առատությունը, այն կարծիքն էին հայտնում, թե ժողովրդի ոգևորությունը դեռ իր գագաթնակետին չի հասել, եւ անհրաժեշտ է հասնել համընդհանուր անհանդուրժողականության: Փաստորեն խորհրդաժողովը միանշանակորեն հերքեց հեղափոխական ճանապարհով իշխանությունների տապալման ուղին՝ ընդունելով, թե դա կհանգեցնի անկանխատեսելի հետեւանքների: Սակայն միաժամանակ ընդգծվում էր նաեւ, որ եթե մինչեւ նոր ընտրություններ ոչինչ չփոխվի, առաջիկայում կունենանք նույնպիսի անհասկանալի խորհրդարան, ինչն անընդունելի է: Այս ամենից կարելի է ենթադրել, որ ԱԺՄ-ն ձգտում է մինչեւ մաքսիմալ իր գործունեությամբ գագաթնակետին հասցնել ժողովրդի համընդհանուր դժգոհությունը ներկա իշխանություններից եւ այդպիսով հասնել իշխանության փոփոխության: Ա. Բ.

«Արտահերթ նստաշրջան, քայլանցիներ», «ՄՈՍ, վերադարձրեք մեր փողերը», այսպիսի պաստառներ էին փակցված ՀՀ ԳԽ մուտքի մոտերին: 30-ից ավել կոնտրակտ ֆիրմաների կողմից կողոպտված ավանդատուները նոյեմբերի 17-ին կրկին հավաքվել էին ՀՀ ԳԽ մուտքի մոտ: Ավանդատուները պահանջում էին, որ իրենց ընդունի ԳԽ-ի նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը: Պահանջը մեկն էր՝ հրավիրել արտահերթ նստաշրջան մեկ հարցով՝ որոնել ուղիներ վերադարձնելու տուժած ավանդատուների գումարները: Ինչպես ՆՏ-ի թղթակիցին տեղեկացրին ավանդատուների շահերը պաշտպանող կոմիտեի անդամները, այս հարցի կապակցությամբ նոյեմբերի 7-ին իրենք հանդիպում են ունեցել ՀՀ ԳԽ առաջին փոխնախագահ Արա Սահակյանի հետ: Արա Սահակյանի առաջարկներից մեկն էր, որ մի գումար հնարավոր լինի այդ գումարը, որը, ի դեպ, կազմում է 3 մլն. ԱՄՆ դոլլար մտցնել 1995 թ. բյուջեի մեջ եւ 1995 թ. ամռանը հետզհետե վճարել ավանդատուներին: Սակայն ավանդատուներին դա չի գոհացնում, քանզի նրանք գտնվում են ծանր ընթացքում, եւ այդ գումարները նրանց պետք են ծանր ձմեռը հաղթահարելու համար: Նրանք գտնում են, որ եթե հնարավոր է այդ գումարը մտցնել 1995 թ. բյուջեում, ապա կենտրոնական բանկի պահուստային ֆոնդից թող իրենց վճարեն գումարները, հետագայում պահուստային ֆոնդը համալրելով բյուջեի այդ գումարով: Ուշադրություն գրավելու նպատակով ավանդատուները որոշ ժամանակ անց փակեցին Բաղրամյան փողոցի երթեւեկելի մասը, նախօրոք հրավիրելով ԱՄՆ-ի եւ Չինաստանի դեսպանատան ներկայացուցիչներին: Սակայն ուշադրությունը շատ անտարբերությամբ ընդունեց Երեւանի քաղաքի ՆԳ վարչության հասակ նեանակության ջոկատը, որ գործողություններ ղեկավարում էր վերահսկող վարչության ղեկավար, ընդհանուր ստեղծված իրավիճակը կարգավորեց Հովհաննես Վարդանյանը, «ազատեց» երթեւեկելի մասը ծեծի ենթարկելով մի քանի ավանդատուների: Ըստ դեպքի վայր հասած ականատեսների անձնական մի տվյալների, բռնության է ցուցաբերվել 71 տարեկան Սեդրակ Մարտիրոսյանին, 66-ամյա Համբարձում Վարդանյանին, 60-ամյա Հարություն Քեհեյանին եւ հաշմանդամ Սերգեյ Զավարյանին: Մեր թղթակցին գնդապետ Վարդանյանը տեղեկացրեց, որ իր գործողությունները օրինական են, եւ նա հարկադրված է եղել նման կերպով հաստատել հասարակական կարգ ու կանոնը: Նա տեղեկացրեց նաեւ, որ նոյեմբերի 7-ին նմանատիպ հավաքի ժամանակ եղել են եւ այլ զրպարտություններ ՆԳ աշխատակիցների հանդեպ: Մասնավորապես ավանդատու Գայանե Մայիլյանը պնդում է (ինչը եւ վկայում են հավաքի բազմաթիվ մասնակիցներ), որ իր վրա ՆԳ աշխատակցի կողմից արձակվել է գազ, նրան ուշաթափված վիճակում տեղափոխել են հանրապետական հիվանդանոց, որտեղ է թիվ 634 բժշկական վկայականը «սուր թունավորում» եզրակացությամբ: Գնդապետ Վարդանյանը ասաց, որ այդ «սուր թունավորումը» տեղի կարող է ունենալ այլ պատճառով, օրինակ, վատ սնունդի: Ինքը երդվում է, որ իր աշխատակիցները գազ չեն գործածել: Միջադեպից հետո անց ՀՀ ԳԽ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը ընդունեց Ավանդատուտ ժողովրդավարական կանանց կուսակցության կից կողոպտված ավանդատուների սոցիալական շահերը պաշտպանող կոմիտեի նախագահ Արմեն Ղազարյանին եւ նույն կոմիտեի անդամ Իսահակ Գեւորգյանին: Ժամը 4-ի դրությամբ հանդիպումը դեռ ավարտված չէր: ՆՏ

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ

Սնանկացած ավանդատուները պահանջում են պետական աջակցություն

■ *Հրաժարվում են բնդունել բերքը: Լոռվա գյուղի Արագաթյան դաշտի այն երկրի տնտեսություններից է, որ բնակիչները հիմնականում զբաղվում են պտղատու այգիների մշակմամբ: Սակայն պատճառով է, որ երկրի լինելը ոչ միշտ է ձեռնտու: Ինչպես հայտնեց գյուղխորհրդի նախագահ Հ. Սահակյանը, երբ տնտեսությունները արդեն կատարացել են մթերել իրենց ավելի քան 200 տոննա խնձորի բերքը, պարզ այս տարի սպասվող սան թե մթերակայաններն ու գործարանները հրաժարվում են ընդունել: Բարձր ոչնչացումից պահպանելու համար գյուղացիները դրա մի մասը պահում են տնակներում: Սակայն բերքի կորուստ ապահովել դժվար չէ: ՓԱՍՏ*

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

ԵԱՀԽ-Ռուսաստան. Լեզու գտնելը ավելի է դժվարանում

Սկիզբը էջ 1

Իսկ այդպիսի համաձայնություն առայժմ չկա, ասել դա հասկանալի չէ ԵԱՀԽ Բուդապեշտի խորհրդաժողովում Ռուսաստանի պատվիրակության ղեկավար, դեսպան Ուշակովի այն հայտարարությունը, թե «Ռուսաստանը չի կարող համագործակցել ԵԱՀԽ-ի հետ Ղարաբաղի հարցում, եթե համաձայնություն չկայացվի բանակցությունները կազմակերպելու եւ վարելու կանոնակարգի վերաբերյալ»: Ըստ «Նոյյան տապան» գործակալության, «Ազատություն» ռադիոկայանի Բուդապեշտի հատուկ թղթակցի հետ ունեցած հարցազրույցում Ուշակովն ասել է, թե Ռուսաստանը չի կարող աշխատել ԵԱՀԽ-ի հետ առանց կանոնակարգի: «Մենք այն տպավորությունն ունենք, որ ամեն ինչ անում են առանց մեզ, իսկ ԵԱՀԽ-ն այնպիսի հայտարարություններ է անում, որոնք անընդունելի են Ռուսաստանի համար», ասել Ուշակովը: Նա հատկապես քննադատել է ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի ղեկավար Յան Էլիասոնին, որն այժմ նոր պաշտոն է ստացել Շվեդիայի կառավարության մեջ: «Էլիասոնը շատ հրապարակային ելույթներ ունեցավ եւ դրա որոշ դիտողություններ Ռուսաստանի հետ չեն քննարկվել ու չեն համաձայնեցվել: Նա պետք է ներկայացներ ողջ Մինսկի խմբի շահերը», դժգոհեց Ուշակովը: «Մինսկի խումբը առանց Ռուսաստանի ոչինչ չէ, առանց Ռուսաստանի լիակատար մասնակցության ոչ մի կարգավորում չի կարող լինել», ասաց Ուշակովը:

Հետաքրքիր է, որ անցած շաբաթ Կոզիրեւը նույնպես քննադատեց ԵԱՀԽ-ն: Նոյեմբերի 6-ին նա ասաց «Իզվեստիային», թե Ռուսաստանը դժգոհ է ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի գործունեությունից, նշելով որ ԵԱՀԽ-ն անընդհատ փորձում է շեշտել, որ առաջնային դեր ունի դարաբաղյան հարցի կարգավորման գործում: Նա ասաց, թե որոշ երկրներ փորձում են ԵԱՀԽ-ն օգտագործել իրենց աշխարհաքաղաքական շահերը հաղորդելու համար, նվազագույնի հասցնել Ռուսաստանի դերը ու դուրս մղել ԱՊՀ-ն խաղաղ կարգավորման գործընթացներից:

Մինչդեռ թե Հայաստանի, թե Լեռնային Ղարաբաղի իշխանությունները բազմիցս հայտարարել են, որ թեեւ իրենք բարձր են գնահատում ԵԱՀԽ խաղաղարար առաքելությունը, այնուհանդերձ ցանկացած խաղաղարար ծրագիր արժեքավոր է միայն այն դեպքում, երբ առկա են դրա իրականացման մեխանիզմները: Իսկ Ռուսաստանի եւ ԱՊՀ-ի դերն այդ առումով անկասկած անփոխարինելի է: Եւ քանի որ ղարաբաղյան հակամարտության վերջնական կարգավորման համար անհրաժեշտ կլինեն խաղաղապահ ուժեր, եւ զգուշավոր է, որ դրանք հանդես գան ԵԱՀԽ-ի կամ ԱՊՀ-ի հովանու ներքո, ապա պարզ է, որ ԵԱՀԽ-ի եւ Ռուսաստանի միջեւ վերջերս խորացող տարաձայնությունները կարող են լրջորեն վնասել խաղաղարար ջանքերի հակամարտության գոտում: Ա.Բ.

ՀԱՄԱՌՈՏ

Կապան. 60-65 ուսուցիչ լքեցին դպրոցը

Կապան քաղաքի դպրոցներում ծնողն նախադպրոցական աշխատանքներն արդեն ավարտվել են, ծեծ է բերվել անհրաժեշտ խնամքությամբ վառելափայտ, որը լիովին կբավարարի ողջ ուսումնական տարում: Ջեռուցում կտրվի միայն մի քանի դպրոցներում: Կատարվում է ներքին ցանցի վերանորոգում, այդ աշխատանքներն ընթացքի մեջ են: Սակայն քաղաքի դպրոցներում ստեղծվել է ծանր վիճակ. քաղժողկրթբաժնի Լյուդվիգ Հարությունյանի վկայությամբ, այսօրվա դրությամբ մոտավորապես 60-65 ուսուցիչ արդեն լքել են դպրոցը: Ուսուցիչների մեծամասնությունը աշխատավարձի ցածր լինելու պատճառով լքում է դպրոցը, մյուսները չցանկանալով աշխատել համախմբի ներկայացնում են անաշխատունակության թերթիկներ: Դպրոցի ղեկավարությունը երեխաներին բարձր թողի չանելու համար ստիպված աշխատանքի է վերցնում միջնակարգ կրթությամբ աշխատողների: ԼՏ

Ջերմուկ. Հրդեհը մարեցին երեք օրում

Հոկտեմբերի 11-ին երեք անհայտ անասնապահների կողմից արտը հրդեհելու պատճառով երաշտի եւ ուժեղ քամու պայմաններում հրդեհ է բռնկվել Ջերմուկի անտառտնտեսությանը պատկանող Արջաձորի տարածքում: Կրակն արագ տարածվել է գիհիների անտառում, գրավելով 3-4 հա անտառային տարածք Ջերմուկից 14 կմ հեռավորության վրա: Այն հաջողվել է մարել հոկտեմբերի 14-ին՝ պատահաբար այդտեղ գտնվող Ջերմուկ քաղաքի կոոպերատիվներից մեկի աշխատակիցների, հարակից Կեչուտ գյուղի բնակիչների եւ Ջերմուկի անտառտնտեսության աշխատակիցների ջանքերով, նրա տնօրեն Սլավիկ Աղաջանյանի ղեկավարությամբ: Վերջինս «Նոյյան տապան» գործակալության թղթակցին հայտնեց, որ նշված դեպքի առթիվ ՆԳՆ Ջերմուկի քաղաքային բաժինը հարուցել է քրեական գործ: «Հայանտառ» անտառտնտեսական արտադրական միավորման հատուկ հանձնաժողովը կորոշի հասցված վնասը եւ կմշակի վերականգնման միջոցառումներ: ԼՏ

Պոլիտեխնիկը պատրաստվում է գործադուլի

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Հավաստի աղբյուրների տեղեկատվությամբ, առաջիկա տասնօրյակում Երեւանի ճարտարագիտական համալսարանի պրոֆեսորադասախոսական կազմը հանդես կգա նախազգուշական գործադուլով: Այդ նպատակով շաբաթվա սկզբին կկայանա ինստիտուտի կոլեկտիվի ընդհանուր ժողովը, որի ընթացքում կորոշվի նաեւ գործադուլի հայտարարման օրը: Դասախոսների հիմնական պահանջը աշխատավարձի բարձրացումն է, սոցիալ-տնտեսական պայմանների բարելավումը: Կապված գործադուլի արձագանքից՝ պոլիտեխնիկցիները կորոշեն իրենց հեսագա անելիքները:

Սերտիֆիկատների ստացումը դանդաղ է ընթանում

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Ներկայումս դանդաղ են ընթանում սեփականաշնորհման սերտիֆիկատների հանձնման աշխատանքները՝ բնակչության ինչ-ինչ դիմումների պատճառով: Չնայած արդեն այդ աշխատանքների երկրորդ շաբաթն է, այնուամենայնիվ խնայբանկի առանձին բաժանմունքներում սերտիֆիկատ ստացողների թիվը չի գերազանցել մի քանի տասնյակը: Փաստը ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարությունից բացատրել են տեղեկատվության պակասով: Բնակչությունը ամբողջությամբ տեղյակ չէ, թե ինչ է սերտիֆիկատը եւ ինչպես կարելի է այն օգտագործել:

ԳՈՐԻՍ

Քննարկվեց «Սյունիք-Զանգեզուր» ծրագիրը

Վերջերս Գորիսում տեղի է ունեցել գիտագործնական խորհրդակցություն, որի ժամանակ քննարկվել է «Սյունիք-Զանգեզուր» ծրագիրը: Այս ծրագիրը մշակվել է ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության տնտեսական խնդիրների ինստիտուտի կողմից 1993 թվականին՝ հանրապետության կառավարության հանձնարարությամբ: Մինչեւ 2006 թվականը ընդգրկող ծրագրում նախատեսված է աշխատանքների երկու փուլ. կայունացման ժամանակահատվածը (մինչեւ 2000 թվականը) եւ սոցիալ-տնտեսական եւ ժողովրդագրական ներուժի ավելացման ժամանակաշրջանը (մինչեւ 2006 թվականը): Մասնավորապես, նախատեսվում է 1993 թվականին գրանցված 224 հազ. բնակչության աճ մինչեւ 274 հազ.-ի 2006 թվականին, կամ 22 տոկոսով: Նախատեսվում է արդյունաբերական արտադրության ծավալի ավելացում 2,5 անգամ, իսկ գյուղատնտեսականինը՝ 1,5 անգամ: Հայաստանի նախագահի տարածաշրջանի հարցերի լիազոր ներկայացուցչի տեղակալ գեներալ Սուրեն Աբրահամյանն ընդգծել է ծրագրի առանձնահատուկ կարեւորությունը, որը նաեւ վկայում է այն մասին, որ ազգային խնդիրների լուծումից հետո Սյունիքը պատրաստ է անցնել խաղաղ, ստեղծագործ աշխատանքի: Գեներալը հատկապես ընդգծել է, որ դրա համար անհրաժեշտ բոլոր նախապայմաններն արդեն ստեղծվել են. կարգ ու կանոն տեղում հաջողվել է հաստատել առանց արյունահեղության: Բոլոր ելույթներն աշխատում են նորմալ, ճանապարհները, կապը, հաղորդակցության ուղիները գտնվում են վստահելի հսկողության տակ: Վերջ է դրվել դեպքերի ուսանված տեսակների ունեցվածքի հափշտակություններին: Արդարացվում է Ղարաբաղի կենտրոնի հետ անխափան կապը, իսկ Գորիս-Կապան ճանապարհի վերականգնման շնորհիվ նաեւ Իրանի հետ առեւտրական տարանցիկ կապը: Ծրագրի մշակողի ներկայացուցիչներ՝ էկոնոմիկայի ինստիտուտի տնօրեն Սիլվա Գեւորգյանը եւ պրոֆեսոր Սուրեն Կարապետյանը նշել են Սյունիքի դերը որպես Հայաստանի պաշտպանության առաջապահ սահմանագիծ, որպես հայերի տարաբնակեցման պատմական կարեւոր շրջան, որպես կապող օղակ Ղարաբաղի եւ կենտրոնի միջեւ, երկրի եւ արտաքին աշխարհի միջեւ, որպես տարբեր տեսակի բնական եւ վերստեղծվող պաշարների աղբյուր: Ծրագրի նպատակը ըստ մշակողների մշակել, տարածաշրջանի ներուժային հնարավորությունը ու ձեռնարկել է այդ դերի առավելագույնս իրականացնելու նպատակով: Խորհրդակցության մասնակիցների միջեւ առավել սուր վիճաբանություններ են եղել 2 հարցի շուրջ. առաջինը՝ Մարտունի-Եղեգնաձոր-Վայք-Սիսիան-Գորիս կամ Վարդենիս-Ջերմուկ-Սիսիան-Գորիս երկաթգծի անցկացման հնարավորության մասին, երկրորդը՝ տարածաշրջանային կենտրոնի ընտրության մասին, որի դերին են ձգտում Սիսիանը, Գորիսը եւ Կապանը: Գրող Սերո Խանզադյանը հավանություն է տվել ծրագրին եւ կոչ արել դադարեցնել տարածաշրջանային կենտրոնի մասին երկրորդական հարցի շուրջ վեճը: Տեղական վարչության ներկայացուցիչները հիմնականում հավանություն են տվել ներկայացված ծրագրին, որն այժմ, հաշվի առնելով արված ուղղումները, պետք է ներկայացվի Հայաստանի Նախարարների խորհրդի հաստատմանը: ԼՏ

ԼԻԲԵՐԱԼ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Դ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (7 8852) 151065
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՅՈՒԼԻՍ ԳԱԼՍՏՅԱՆ / 529221
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍՅԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածք «Ազգ» թերթի
Azg armenian daily
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՇՐՋԱՆ ԱԶԳ

ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Չբարձրացրին քննարկման ջերմաստիճանը

Կասպից ծովի խնդրին նվիրված խորհրդաժողովում

«Որոշակի առաջընթաց կա Կասպից ծովում երջանային համագործակցության պայմանագրի կնքման ճանապարհին», այս խոսքերով Ռուսաստանի արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրևը անցյալ շաբաթ բացեց մերձկասպյան պետությունների՝ Ռուսաստանի, Ադրբեջանի, Իրանի, Թուրքմենիայի և Ղազախստանի արտաքին քաղաքական գերատեսչությունների պատասխանատու ներկայացուցիչների հանդիպումը:

Իհարկե, Ռուսաստանի համար ոչ ձեռնտու «դարի պայմանագրի» կնքումից հետո այս խորհրդաժողովում, որի խնդիրն է մշակել պայմանագիր և ստորագրել այն, Ռուսաստանը կջանա բաց չթողնել իր հնարավորությունը և փոխվրեժի հասնել:

Կասպից ծովը բնութագրելով որպես «ընդհանուր ունեցվածք, որտեղ համատեղվում են ափամերձ երկրների քաղաքական ու բնապահպանական շահերը», Անդրեյ Կոզիրևը վստահություն հայտնեց, որ Կասպից ծովին վերաբերող պայմանագիրն անհրաժեշտություն է: «Ներկայումս մերձկասպյան պետությունները ճիշտ ուղի են բռնել դեպի այդ հարցի իրավական առեակի հիմքի ապահովումը, որը պահանջում է ճշգրտումներ կատարել ԽՍՀՄ-ի տեղում կազմված ինքնիշխան պետությունների նոր պայմաններում», ընդգծեց նա:

Ռուսաստանի ղեկավարության պաշտոնական տեսակետն արտահայտեց խորհրդաժողովի արդեն երրորդ օրը: Համառոտակի այն հետևյալ տեսքն ունի. «Կասպից ծովի տնտեսական յուրացման համար հարկավոր են իրավական հիմքի ամրապնդություն և մերձկասպյան բոլոր պետությունների շահերի զուգակցության պահպանում: Կասպից ծովը եզակի ջրամբար է բնապահպանության, քաղաքականության և տնտեսության տեսակետից: Ուստի դրա օգտագործման բոլոր հարցերը պետք է լուծվեն համատեղ: Նման որոշումների ընդունման մեխանիզմը պետք է մշակի Մերձկասպյան պետությունների երջանային համագործակցության կազմակերպությունը: Հենց նման կազմակերպության ստեղծում է նախատեսված Մոսկվայում քննարկված պայմանագրում»:

Այդ խորհրդաժողովի մասնակիցների քննարկած նախագիծը պատրաստել էր Իրանը: Իհարկե, դա պատահական չէ, քանզի թեև էությամբ, Իրանից բացի, մյուս բոլոր պետությունները նախկինում մտնում էին միասնական պետության՝ ԽՍՀՄ-ի կազմի մեջ, իսկ այժմ դրանք ԱՊՀ կազմում են: Դատելով ըստ ամենայնի, Ռուսաստանին հաջողվեց հաղթահարել նաև այդ հարցը, որպեսզի քննարկվող խնդիրը չբարդանա այն դեպքում, երբ պայմանագրի նախագիծը մշակված լինի հանրապետություններից մեկում: Տրամաբանական է ենթադրել, որ Իրանը թեև առավել «անաչառ» կլինի, բայց պետք ասած, խոսվելու է այնպիսի դպրոցի բաժանման մասին, ինչպիսին է Կասպից ծովը:

Իր մտադրություններով և խորհուրդներով հանդես եկավ նաև Ռուսաստանի Դաշնության խորհրդի փոխնախագահ Ռամազան Աբդուլաթիպովը: Նա մերձկասպյան պետությունների ղեկավարներին, այդ թվում Ռուսաստանի կառավարությանը կոչ արեց Կասպից ծովին նվիրված խորհրդաժողովը «Կասպ Մոնտանի համաժողովի» նմանությամբ օգտագործել տարածաշրջանի ճանապարհի վրա համագործակցության ուղղությունը բխեցնելու համար:

Ինչպես հայտնի է, 1995 թ. մայիսին Իրանի Ռամսար քաղաքում կայանալիք խորհրդաժողովում ճշտվելու է Կասպից ծովի ափամերձ պետությունների միջազգային կոոպերացման ծրագիր:

Ռամազան Աբդուլաթիպովի կարծիքով, նախկին ԽՍՀՄ տարածքում Կասպից ծովի երջակայքում մի շարք անկախ պետությունների կազմավորման կապակցությամբ հույժ անհրաժեշտ է դառնում մերձկասպյան երկրների գործողությունների սերտ համաձայնեցումը, մասնավորապես բնապաշարների խնայողաբար օգտագործման հարցերում: Այնուհետև նա ամենևին խոսեց, որ այդ խնդիրները ժամանակին լուծելուց են կախված նախևառաջ պետությունների ինքնուրույնությունը և ամբողջ ժողովուրդների գոյատևումը: Ռամազան Աբդուլաթիպովի հիմնական հանձնարարականների թվում ուշադրություն է գրավում Կասպից ծովի ավազանի երկրների միջխորհրդարանային վեհաժողով ստեղծելու գաղափարը, որի նպատակը պետք է լինի օպերատիվորեն լուծել ընդհանուր խնդիրներ (նման մեխանիզմ արդեն կա Սև ծովի շուրջ): Ռամազան Աբդուլաթիպովի կարծիքներն առավել պարզ են բացահայտում Ռուսաստանի ղեկավարության մարտավարական վարքագծի խնդիրը: Երբ ուղղակի դիտարկենք մերձկասպյան երկրների տնտեսական շահերը, ապա Ադրբեջանի, Թուրքմենիայի և Ղազախստանի շահերը համընկնում են տնտեսական առումով (նավթի հանքավայրեր): Սակայն Ղազախստանին Ռուսաստանի տված դասը (որը հրաժարվեց «Բրիթիշ գազ» ընկերությանը իր տարածքը տրամադրել ղազախական նավթը խողովակաշարով Սև ծով հասցնելու համար) ցույց է տալիս, որ Ռուսաստանն այդ «առավելությունները» կօգտագործի նաև հիշյալ վեհաժողովում, հետևաբար իր անմիջական վերահսկողությանը կենթարկի Կասպից ծովի համայն նավթը:

Թուրքմենիան դեռ նախքան այդ ցանկացել էր իր գործերն այնպես կարգավորել, որ կախման մեջ չլինի Ռուսաստանից. Իրանի հետ պայմանագիր ստորագրելով Իրանով և Թուրքիայով դեպի Եվրոպա գազամուղ և նավթամուղ կառուցելու վերաբերյալ և հասցրել էր նույնիսկ «առաջին քարը» դնել այդ կառույցների հիմքում: Այս գործում Իրանը մեծ դեր խաղաց, որովհետև իր մրցակից Թուրքիային վայր գցի միջինասիական «բաժինից»: Հենց դրանով է պայմանավորված վերջին ժամանակներս Թուրքմենիայի և Թուրքիայի արտաքին քաղաքական կապերի անշուքությամբ իրանական կողմի արտահայտած «դժգոհությունը»:

Արևմտյան ընկերությունների հետ «դարի պայմանագրի» ստորագրումից հետո Ադրբեջանը, մեղմ ասած, այս օրերին «տագնապալի» ժամանակներ է ապրում արտաքին քաղաքականության առումով: Հավակնելով անբաժան կերպով տիրել Կասպից ծովի նավթային ծանծաղուտին, Ադրբեջանը վախենում է կորցնել այն տնօրինելու իրավունքը: Այս հարցում նրան չի աջակցում նաև Իրանը, քանզի արևմտյան երկրների հետ Իրանի առճակատումը չափազանց խորացել է, և նա չի ուզում իր քթի տակ ունենալ արևմտյան ֆիրմաների մի այնպիսի «ծաղկեփունջ», որ ներկայացված է կոնսորցիումը: Տվյալ դեպքում, ինչպես ոչ շատ ուրիշ առումներով, Ռուսաստանի և Իրանի շահերը զուգադիպում են: Նման ծանր վիճակից Ադրբեջանը կարող է մեկ ելք ունենալ, համաձայնել, որ նավթամուղը Հայաստանի տարածքով անցնի դեպի սևծովյան նավահանգիստներ:

Այսպիսով, շահերը, ըստ էության, բաժանված են երկու հիմնական մասի: Երկրների առաջին խումբը կազմում են Ռուսաստանը, Ղազախստանը, Իրանը, երկրորդ խումբը՝ Թուրքմենիան և Ադրբեջանը:

Ինչպես տեսնում ենք, այստեղ ևս Ռուսաստանին հաջողվել է հասնել միջինասիական երկրների «զուգյան հանգույցը», դրանք դուրս քերելով հզոր Ղազախստանի ազդեցությունից: Անգլիական «Բրիթիշ գազ» ընկերության հետ Ղազախստանի պայմանագրի ձախողումը դրա վառ վկայությունն է:

Ըստ երևույթին, նկատի ունենալով խնդիրների բարդությունը, Անդրեյ Կոզիրևը կապ հաստատեց Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիևի հետ: Զրույցի ընթացքում կողմերը համաձայնեցին, որ այժմ չարժե քննարկման «ջերմաստիճանը» բարձրացնել «դարի պայմանագրի» օրինականության առնչությամբ:

Սա վկայում է, որ Կասպից ծովին նվիրված այս խորհրդաժողովում Ռուսաստանի դիվանագիտական քայլերը կլինեն առավել հստակ և հետևողական:

Արդեն հոկտեմբերի 14-ին Ռուսաստանի ԱԳՆ լրատվության և մամուլի վարչության առաջին փոխտնօրեն Միխայիլ Դեմուրինը Կասպից ծովին նվիրված խորհրդաժողովի ավարտից հետո ճեպազրույցում հայտարարեց. «Մենք չենք ընդունում Բաքվի բացառիկ իրավունքը միջազգային համաձայնագրեր կնքել այն շրջանի վերաբերյալ, որը ոչ թե Ադրբեջանի սեփականությունն է, այլ իրենից ներկայացնում է ափամերձ մի քանի պետությունների ունեցվածք»:

Ռուսաստանը հենց այսպիսով ի չիք կդարձնի «երջանցիկ ճանապարհով» գնացող Ադրբեջանի ղեկավարության բոլոր ջանքերը:

ՌՈԶԱ ԳԱՐԻԲՅԱՆ,
Պատմագիտության թեկնածու

ՄՈՍԿՎԱ

Մավրոդին պայքարի է նետվում

ՄՈՍԿՎԱ, 17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: MMM բաժնետիրական ընկերության ղեկավար Սերգեյ Մավրոդին, որն ազատվել է կալանքից, կանչվել է հարկային ոստիկանության կողմից հոկտեմբերի 17-ին հարցաքննվելու:

Միևնույն ժամանակ, Մավրոդին ակտիվորեն ձեռնամուխ է եղել նախընտրական պայքարի Պետդումայում պատգամավորական տեղի համար: Մոսկվայի ժուռնալիստի տանը հրավիրված մամուլի ասուլիսում տեղեկացվեց, որ պատգամավորության թեկնածուի ընտրության մասին կարգի համաձայն և առանց ՌԴ Գերագույն դատարանի սանկցիայի, չեն կարող կիրառվել կանխարգելիչ միջոցներ նրա նկատմամբ: «109-րդ օկրուգի օրինակով ես ուզում եմ ցույց տալ, թե ինչպես պիտի ապրի երկիրը», իր պատգամավորության թեկնածու առաջադրվելու իրական պատճառը մեկնաբանեց Սերգեյ Մավրոդին: Նա շնորհակալություն հայտնեց ՌԴԿԿ-ին պաշտպանության համար, որը նրա կարծիքով այդ պահին պաշտպանում է կողմերից բոլորին: Հայտարարվեց նաև մոտ ժամանակներս «Մավրոդիի կուսակցության» ստեղծման մասին, որը պատրաստվում է քաղաքական մեթոդներով պաշտպանել ավանդատուների շահերը: Իսկ MMM-ի բաժնետոմսերի վաճառքի կետերի բացման մասին առայժմ խոսք լինել չի կարող, հայտարարեց թեկնածուն, քանի որ միայն օրերս է դուրս եկել բանտից:

Վիկտոր Գերաշչենկոյի հարցը դեռ օրակարգում է

ՄՈՍԿՎԱ, 17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Այս շաբաթ ՌԴ Պետական դումայում, միևնույն է, կայանալու է կենտրոնական բանկի նախագահի պաշտոնից Վիկտոր Գերաշչենկոյի ազատման հարցի քննարկությունը, չնայած նախագահ Բորիս Ելցինը ետ է վերցրել նրա պաշտոնաթողության մասին իր պահանջը: Այս կարծիքն է հայտնել Պետդումայի բյուջետային հանձնաժողովի բանկային օրենսդրության ենթահանձնաժողովի ղեկավար Պ. Մեդվեդևը: Ըստ սահմանադրության, ԿԲ-ի նախագահի նշանակումն ու ազատումը զբաղեցրած պաշտոնից գտնվում է Պետդումայի իրավասության ոլորտում: Մեդվեդևը գտնում է, որ խորհրդարանում այդ հարցի առթիվ քննարկությունը կկայանա, ինչպես արդեն որոշվել է հոկտեմբերի 19-ին:

Դեմ են միակողմանի քայլերին

ՄՈՍԿՎԱ, 17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Ռուսաստանի ԱԳՆ ներկայացուցիչ Միխայիլ Դեմուրինի տվյալներով, Թեհրանում ավարտվել են Կասպից ծովում ձկնորսության կազմակերպման շուրջ ընթացող ռուս-իրանական բանակցությունները: Բանակցությունների կենտրոնական հարցն է եղել Ադրբեջանի պահանջը ձկնորսության շրջանն ընդլայնելու վերաբերյալ: Միաժամանակ քննության նյութ է դարձել արևմտյան ընկերությունների հետ Բաքվի ստորագրած նավթային պայմանագիրը: Մոսկվան ու Թեհրանը մոտեցումների ընդհանրություն են արձանագրել ձկնորսության և նավթի արդյունահանման հարցերում, միաժամանակ դեմ արտահայտվելով Ադրբեջանի ձեռնարկած միակողմանի քայլերին:

ԱԴՐԲԵՋԱՆ

Արևմտյան մամուլը նոր հուզումներ է կանխատեսում

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Բեռլինում հրատարակվող «Թագես Ցայտունգ» թերթը «Իշխանության պայքար Ադրբեջանի նախագահի ու վարչապետի միջև» խորագրով հոդվածում հատուկ ուշադրություն է հրավիրում Ադրբեջանում առկա կլանային հարաբերություններին: Թերթը նշում է, որ Բաքվից դուրս առկա կլաններին խստորեն բարկացրել է այն հանգամանքը, որ Ալիևն ավելի լավ է տրամադրված նախիջևանցիների նկատմամբ: Որպես անբավարարվածության կենտրոն նշվում է Գյանջան: «Գյանջան վարչապետ Հուսեյնովի միջնաբերդն է: Առաջիկայում անտարակույս այստեղ նոր հուզումներ և հակամարտություններ կծագեն», գրում է թերթը:

Գերմանական մեկ այլ՝ «Ֆրանկֆուրտեր ալգեմայնե Ցայտունգը» իր հոդվածը վերնագրել է «Նախագահ Ալիևը պայքարում է իր իշխանությունը պահպանելու համար»: Այստեղ գրված է. «Ներկայիս նախագահ Ալիևը պայքարում է իր իշխանությունը պահելու համար: Սա կատարվում է մի պետությունում, որն իր անկախության երեք տարիների ընթացքում երեք ընտրված նախագահ է ունեցել և պետության երկու ժամանակավոր ղեկավար»:

Ադրբեջանի քաղաքական կյանքում մեծ դեր խաղացող զանձակյան խմբակցությունը խաղից դուրս է

Հեյդար Ալիևը իրագործել է իր ծրագրերի կարևոր կետերից մեկը՝ Ադրբեջանում իշխանությունը կենտրոնացնել և կաթվածահար անել ընդդիմության գործունեությունը: Դժվար է հավատալ, որ նախկին ՊԱԿ-ի գործիչ Ալիևը Էլչիբեյի թերևամտությամբ անտեսեր Ռուսաստանին. նա փորձում էր Մոսկվայի հետ սիրաբանելով ժամանակ շահել ներքին ընդդիմությունը ջախջախելու համար, որպեսզի որևէ երրորդ ուժ զրկված լինի երկրի ներքին կյանքի վրա ազդելու լծակներից: Վերջին իրադարձությունների արդյունքներից պարզ երևում է, որ Ադրբեջանի քաղաքական կյանքում մեծ դեր խաղացող զանձակյան խմբավորումը խաղից դուրս է: Սակայն նրա դիմակայած ամենադժվար խնդիրները արտաքին են, նա չի կարող չգուշակել, որ Բաքվում և Գանձակում կատարված իրադարձությունները կարող են լինել ավելի մեծ աղետի նախերգանք: Հայաստանը չի կարող կիսել Ադրբեջանի ցանկությունը՝ Ռուսաստանին անտեսելով լուծել կովկասյան հիմնահարցերը: Անցած երեք գարուն բանակցություններում Հայաստանին տրված լինեն գայթակղիչ, խելապատույս առաջարկներ, ապա Հայաստանը ի վերջո կնախընտրեր Ռուսաստանին հանձնման տարբերակը: «Ազատություն» ռադիոկայանը հաղորդել է, որ թեև Բաքվից ստացվող որոշ տեղեկությունների, մոտ ապագայում ղարաբաղյան ճակատում ակնկալվում են մարտական նոր գործողություններ: Եվ այդ դեպքում Ադրբեջանը կարող է կորցնել ևս մի քանի շրջան, ինչը Ալիևին կտա Ադրբեջանում ամբողջ իշխանությունը իր ձեռքը վերցնելու պատրվակ և ընդդիմության հետ վերջնական հաշվեհարդար տեսնելու հնարավորություն: Թերևս Ալիևի գաղտնի ծրագրերի մեջ կարող է լինել նաև Գանձակի ժամանակավոր կորուստը: Մարտավարական այդ պարտությունը նրա համար կարող է վերածվել ռազմավարական լուրջ հաղթանակի: Նման զարգացումից հետո, երբ նավթային գործարքը կրկին վերանայվի այս անգամ ի նպաստ Ռուսաստանի, Ալիևին Ադրբեջանում արդեն ոչ ոք չի խանգարի, և պահեստային Մութալիբովը այդպես էլ կմնա պահեստայինի վիճակում:

ԵՏ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **ազգային**

ՀԲԸՄ 78-ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ

«Բարեգործականը սփյուռքի համահայկական կառավարությունն է»

Սկիզբը էջ 1

Նախագահը ավելի շատ խոսեց իր ցանկության արտահայտեց, երբ ասաց, թե իր, Բարեգործականը երբեք չի ստանձնել քաղաքականություն, մշտապես ղեկավարվելով առաքելականով, զուտ մարդասիրական կազմակերպության իր նկարագիր, միաժամանակ, ճիշտ կերպով նշելով, թե ՀԲԸՄ-ն չսահմանափակվեց միայն սփյուռքով, այլեւ լուրջ գործեր ձեռնարկեց նաեւ հայրենիքում: «Այդ կառավարությունը հաջողությամբ վերականգնել սփյուռքի ամենամեծ բարերարների ու անմոռանալի հեղինակությունները՝ Պողոս Նուբար փաշան, Գալուստ Կյուլպենկյանը, Զարեհ Նուպարը, Առաքել Կարակոզյանը, Ալեք Մանուկյանը եւ Լուիզ Սիմոն Մանուկյանը»: Բարձր գնահատելով 36 տարիների ազգանվեր ու հայրենանվեր գործունեությունը, նախագահն իր հրամանագրով ՀԲԸՄ գլխավոր պատվավոր նախագահ Ալեք Մանուկյանին շնորհեց ՀՀ քաղաքացիություն, «Հայաստանի ազգային հերոսի» կոչում հանձնելով «Հայրենիքի» շքանշան: Այնուհետեւ նախագահը նշեց, թե Ալեք Մանուկյանի ազգանվեր գործն այսօր շարունակում է նրա ազնվազարմ դուստրը՝ տիկին Լուիզ Սիմոն Մանուկյանը, որն իր գլխավորած կազմակերպությամբ առաջիններից մեկն էր սփյուռքում, որ լծվեց հայրենի տնտեսության ամրապնդման նվիրական գործին:

«Հայաստան-սփյուռք կապերը երբեք այնքան սերտ, այնքան գործնական եւ այնքան արդյունավետ չեն եղել, ինչքան հիմա», նշեց նախագահը, ավելացնելով, թե «թող ոչ ոք չկարծի, թե հայերը չմիավորված, թե ստահոդ լուրերով, ամբաստանություններով ու բամբասանքներով կարող է պառակտել մարդկանց մտերը եւ սերը խզել մեր ժողովրդի երկու հատվածների միասնության մեջ»: Նախագահ Տեր-Պետրոսյանը նշեց նաեւ, թե Հայաստանի անկախությամբ ու արցախյան հերոսամարտով իր ազգային արժանապատվությունը վերագտած սփյուռքահայությանը բաժին է ընկնում քաղաքական, տնտեսական եւ մշակութային մասնակցությունը:

«Պարտք եմ համարում հատուկ գնահատել այն շռայլ նվիրատվությունը, որ Բարեգործական միության անդամները բերին «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամին եւ «Ամերիկայի միացյալ հայկական ֆոնդի» համատեղ նախաձեռնությամբ կազմակերպված 1993-94 թթ. «Ձմեռ» ծրագրի իրականացմանը», ասաց նախագահը, վերջում մի անգամ եւս շնորհավորելով ՀԲԸՄ-ի ժողովականներին: Բարեգործականի կատարած եռամյա աշխատանքների ամփոփումը ներկայացրեց ՀԲԸՄ նախագահ Լուիզ Սիմոն Մանուկյանը, հայտարարելով, որ այդ հաստատված ժամանակաշրջանում կազմակերպությունը տարբեր ձեւերի ծառայություններ է մատուցել 800 հազար հայերի, որոնց մի մասն ապրում է սփյուռքում, իսկ մյուս մասը՝ Հայաստանում: Տպավորիչ էր հատկապես այն պահը, երբ ՀԲԸՄ նախագահը մեկ առ մեկ ներկայացրեց 18 երկրներից ժամանած Բարեգործականի մասնաճյուղերի պատվիրակությունները՝ Արգենտինա, Ավստրալիա, Ավստրիա, Բելգիա, Կանադա, Կիպրոս, Եգիպտոս, Անգլիա, Ֆրանսիա, Հունաստան, Իտալիա, Լիբանան, Սիրիա, Ուրուգվայ, Միացյալ Նահանգներ, Երուսաղեմ, Կատար, Հայաստան: Բացակա էին Բրազիլիայի, Իրանի եւ Բուլղարիայի ներկայացուցիչները: Փաստորեն պատասխանելով ՀԲԸՄ-ի միջոցները գերազանցապես դեպի Հայաստան ուղղելու մասին եղած ներքին

…նությունների, Լուիզ Սիմոն Մանուկյանը հայտարարեց. «Մենք ոչ միայն կատարել ենք մեր ստանձնած պարտականությունները, այլ լրացուցիչ կառուցել ենք 1 դպրոց, 3 նոր կենտրոններ եւ իրագործել զանազան այլ ծրագրեր»: «1989-1993 թթ.-ին ՀԲԸՄ-ն 17 մլն. է հատկացրել Հայաստանում ծրագրերի իրագործման համար», ասաց տիկին Մանուկյանը, նշելով, որ այդ գումարը գոյացել է 40 հազար անհատների նվիրատվություններից: Այսօր Բարեգործականի բյուջեն գերազանցում է տարեկան 2 մլն դոլարը եւ շարունակում է աճել, չհաշված մարդասիրական օգնությունը:

Միայն Հայաստանում իրականացված են հետեւյալ ծրագրերը. Հայաստանի Ամերիկյան համալսարան (320 ուսանողներով), Պլաստիկ եւ վերականգնողական վիրաբուժության կենտրոն, Հայաստանի ֆիլհարմոնիկը, որն ընդգրկում է 220 հոգու, այդ թվում Երեւանի սիմֆոնիկ նվագախումբը, Գյումրիի երգչախումբը, պարի անսամբլը: Հայաստանյան ծրագրերի մեջ են նաեւ Գյումրիի ատյանների-դպրոց, երաժշտության եւ արվեստի ակադեմիայի վերակառուցումը, որը կավարտվի 1996 թ.:

Միայն անցյալ տարվա ընթացքում Հայաստանում եւ Արցախում բաշխվել է 1500 տոննա սննդամթերք հիվանդանոցներում ու մանկատներում, ինչպես նաեւ 65 հազար բնակիչների: Ներկայումս ֆինանսավորվում են Երեւանի, Էջմիածնի, Սեւանի եւ Հրազդանի 4 բարեգործական ճաշարաններ, Արարատյան բանակի հետ 1991 թ. ստեղծված Սեւանի առողջարանային ճամբարը, իսկ 1993 թ-ին Նորքի, Արաբկիրի եւ Մալաթիայի Հայորդյաց տները: ՀԲԸՄ-ն նվիրատվություններ տվեց նաեւ Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռին, Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիային, Երեւանի պետական համալսարանին, Պետական ճարտարապետական համալսարանին եւ Արցախի առողջապահական նախարարությանը: 1993-ին եւ 1994-ին Ալեք եւ Մարի Մանուկյան ֆոնդը նվիրատվություններ է արել Մատենադարանին:

Լուիզ Սիմոն Մանուկյանն իր ելույթի խոսքն ուղղելով հանրապետության ղեկավարությանը, նշեց, որ ՀԲԸՄ-ն անցած տարիների ընթացքում բացառիկ աջակցություն է ստացել ՀՀ իշխանություններից:

«Սփյուռքից Հայաստան ժամանողների համար, ովքեր սերտորեն առնչվել են Հայաստանի հետ, յուրաքանչյուր ոտքի, յուրաքանչյուր ժամը եղել է ուսանելի դաս, դաս նվիրումի, պատասխանատվության եւ բարեկամության զգացմունքի», ասաց ՀԲԸՄ նախագահը, մի անգամ եւս նշելով, թե «որքան տարբեր երկրներից եկած հայեր գիտակցում ենք, որ այս հողի վրա ապրող եւ աշխատող մեր ժողովուրդն է, որ մեզ համար օրինակ է ծառայում, օրինակ, թե ինչ է նշանակում իսկապես հայ լինել եւ ապրել»:

Իր հերթին ՀԲԸՄ փոխնախագահ եւ գանձապահ Նազար Նազարյանը պատգամավորներին ներկայացրեց 1992-1993 թթ-ի ֆինանսական կացությունը, տեղեկացնելով, թե 1992-ին ստացվել է 11 մլն 606 հազար ամերիկյան դոլար, 1993-ին 14 մլն 806 հազար: Ընդ որում, մոտ 26 մլն 500 հազարից 16,5 մլն-ը տվել են Թոփալյան եւ Մանուկյան ընտանիքները, որոնց ժողովականները հատուկ շնորհակալություն հայտնեցին: Առաջին անգամ, մոտ 13 մլն դոլար է ծախսվել Բարեգործականի կրթական համակարգի բարգավաճման համար: Երկու տարվա ընթացքում Հայաստանում իրականացվող ծրագրերի վրա ծախսվել է 8,5 մլն (1992 թ-ին 3 մլն 800 հազար, իսկ 1993 թ-ին 4 մլն 600 հազար):

«Ընդհանուր ժողովը վկայելով եւ հաստատելով Հայաստանի շրջափակման ահավոր արդյունքները, կոչ է անում աշխարհի պետություններին եւ հատկապես երկրների իշխանություններին մարդասիրաբար գործելու եւ վերջ տալու անկախության ծաղկող մեր ժողովրդին պարտադրված տնտեսական եւ ընկերային տանջանքներին», ասաց իր կոչում Պեյրութից Հովսեփ Սարաֆյանը:

Ժողովի կողմից նա իր խոր մտահոգությունը հայտնեց նաեւ Արցախի հայության վտանգված կյանքի նկատմամբ, իր զորակցությունը հայտնելով Արցախի ժողովրդի մղած արդար պայքարին, մաղթելով հարցի խաղաղ լուծում եւ բոլոր հարեւան ժողովուրդների հետ բարիդրացիական կապերի վերահաստատում: Բարեգործականի ընդհանուր ժողովին իր օրհնությունը բերեց նաեւ Արարատյան հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ Գերաշնորհ Գարեգին արքեպիսկոպոս Ներսիսյանը: Նա ասաց. «ՀԲԸՄ-ն հայրենասեր ներկայություն ունեցավ Հայաստանում տակավին ստալինյան բռնատիրության չարագուշակ տարիներին: Բարեգործականի միջոցներով կառուցվեցին Մարի Նուպար ակնաբուժարանը, Դավիթի Հակոբյան ծայրանոցը, Նոր Սեբաստիա ավանը, Նուբարաշեն թաղամասը»: Սակայն միությունը լիարժեքորեն Հայաստան եկավ անկախության հռչակումից հետո, իր հետ բերելով բազմաթիվ հայրենանվեր ծրագրեր: «Միությունը ողջ իսկական պատասխանատվությամբ իր նվիրումն է կատարել նաեւ բարեգործության սրբազան ասպարեզին՝ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնին դիմել եկեղեցու եւ իրավազորել տարիներին», ասաց Գարեգին Սրբազանը, իր շնորհակալական ու եռանդուն խոսքն ուղղելով միության ղեկավարներին ու անդամներին:

«Մի մոռացեք բարեգործությունը եւ ձեր կարիքներին միմյանց մասնակից դառնալը, որովհետեւ այդպիսի պատարագներն են հաճելի Աստծուն», եզրափակեց իր խոսքը Գերաշնորհ Սրբազանը:

Համագումարը, առանց ցցուն տարաձայնությունների, սահուն ընթացքով եւ նույնիսկ առանց խորը քննարկումների, վավերականությամբ ՀԲԸՄ-ի կենտրոնական վարչական ժողովի անդամներ վերընտրեց Վարդգես Պալյանին, Սարգիս Դեմիրճյանին, բժիշկ Րաֆֆի Հովհաննիսյանին, Տիգրան Թեւրիզյանին, Բերի Զորյանին: Նոր անդամներ ընտրվեցին Մարի Աճեմը (Նյու Յորք), Էդուարդ Ժամկոչյանը (Բոլոնիա), Գառնիկ Յագուբյանը (Դամասկոս): «Ներկա ժողովը ճեշտեց ՀԲԸՄ-ի առաջիկա մի քանի տարիների ծրագրերը եւ որոշեց հատուկ ու լավ աշխատանքի միությունը այնքան կայացնի Հայաստանը», ասաց Միլանոյի երջանիկ պատվիրակ Ասատուր Գեւեյանը, որն, ի դեպ, հայկական ամենակարեւոր ընկերություններից մեկն է հաստատված մի հյուրանոցային համալիրի հանձնեց նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին, դրանով իսկ ընդգծելով հայրենասեր հայերի նախանձախնդրությունը:

Թե Լիբանանից Սարգիս Դեմիրճյանը, թե հայերեն-պատարագիչ Պետրոս Վարդյանն ու Զավեն Ճուղայանը, թե Մոնտեվիդեոյից Մարիա Հինդոյանը եւ շատ-շատ ուրիշներ այն միտքը հայտնեցին, թե այսուհետ ՀԲԸՄ-ի ընդհանուր ժողովները պետք է գումարել Մայր հայրենիքում, ինչն անշուշտ օգնում է ոչ միայն սփյուռքահայությանը, այլեւ թույլ է տալիս ՀԲԸՄ-ի անդամներին մոտիկից տեսնելու եւ հայաստանցիների հոգսերը եւ արդեն իսկ կատարված աշխատանքների արդյունքները:

ՖՐԱՆՍԻԱ

Փարիզում սկսվեց հայերի բացած դատը ամերիկացի պատմաբանի եւ «Մոնդ» թերթի դեմ

«Ես ամաչում եմ Բեռնար Լյուիսի փոխարեն, քանի որ նա պատմաբան է եւ հրեա»

Սկիզբը էջ 1

Իրականում միայն դաշնակցականներից բաղկացած այս ասոցիացիայից զատ, Ֆրանսիայում մոտավորապես 100 հայկական կազմակերպություններ մի ուրիշ դատ բացելու դիմում են տվել: Երկու ծեծնարկների տարբերությունն այն է, որ առաջինները քրեական դատ են բացում, իսկ երկրորդները՝ քաղաքացիական: Երկրորդ դատի փաստաբանն է լինելու Ֆրանսիայի ազգային ժողովի՝ ծագումով միակ հայ անդամ Պատրիկ Դեւեջյանը:

Ֆրանսահայ իրավաբանների ասոցիացիայի նախագահ պրն. Սրապյանը, իրավաբան պրն. Չոլաքյանը եւ ֆրանսիացի փաստաբան Լեֆ Ֆորեստները: Ըստ Հայկական հարցի պաշտպանության հանձնախմբի պաշտպանների, իրենք նպատակ են դրել «վերանորոգական եւ ժխտողական կեցվածք ունեցող պատմաբան Բեռնար Լյուիսին դատապարտելով հասնել հայկական ցեղասպանության պաշտոնական ճանաչմանը Ֆրանսիայում»:

Մոտ հինգ-վեց հարյուր փարիզահայեր էին հավաքվել արդարադատության պալատում եւ նրա շուրջ: Որպես վկա հրավիրվել էին հինգ ծերունիներ, որոնցից մեկը տիկ. Քեբաբջյանն էր (ՀԲԸՄ Փարիզի մասնաճյուղի նախագահ Լեւոն Քեբաբջյանի մայրը):

Դատավարությանը ներկա էր եւ ելույթ ունեցավ նաեւ վիրաբույժ, պատմաբան Իվ Տերնոնը, որը խոսեց «հայոց ցեղասպանության վավերականության մասին»: Ամենացայտուն վկան սակայն Պաղեստինից հատուկ այս դատին հրավիրված Հոլոկոստ եւ ցեղասպանություն ինստիտուտի տնօրեն Իսրայել Շառնին էր: Նա վկայեց, թե ինչպես թուրքական կառավարությունը ճնշում է գործադրել իրենց կազմակերպած միջազգային համագումարները հովանավորող ֆինանսական շրջանակներին, որպեսզի հայկական ցեղասպանության վերաբերյալ զեկուցումները հանվեն ծրագրերից: Վերջում պրն. Շառնին եզրափակեց, թե «ինքը ամոթ է զգում Բեռնար Լյուիսի անունից, քանի որ նա պատմաբան է եւ հրեա»: Ընդդիմության հետ Լեֆ Ֆորեստը ճարտար լեզվով բացատրեց, թե այսօր էլ հրեա կան ցեղասպանությունը մերժող, նույնիսկ գազի խցիկները երեւակայության ծնունդներ համարող պատմաբաններ կան, ուրեմն ինչ է, հրեական ցեղասպանությո՞ւնն էլ միֆ մնաց եւ հերքենք:

Պրն. Չոլաքյանը շեշտեց, թե Ֆրանսիայում «1945 թ. ընդունված Գեսոյի օրենքով մարդկության դեմ կատարված հանցանքը չի կարելի միայն հրեական ցեղասպանության համար օգտագործել»: «Եթե այդպես է, ասաց նա, ուրեմն պարզություն է հարկավոր օրենքների մեջ, որոնք վերաբերում են կամ բոլոր ժողովուրդներին, կամ էլ ոչ ոք ժողովուրդների»:

Ամբաստանյալ կողմի դատապաշտպանների ճառը մի քանի անգամ ընդհատվեց հայերի անհամաձայնության արտահայտություններով: Այնուամենայնիվ նրանք ասացին, թե «համբերությամբ լսեցին ալեհեր ծերունիների անկեղծ արտահայտությունները, որոնց հանդեպ, ինչ խոսք, միայն հարգանք կարելի է ունենալ, լսեցին նաեւ մի բժշկի, հատուկ հրավիրված ծերունի պաշտոնյայի, որն իր պարտականությունն էր կատարում պաշտպանելով իր իսկ ինստիտուտի գոյության պատճառները, կարծես արդարացնելով իր զբաղեցրած պաշտոնը: Անշուշտ, հայերը շատ ճիշտ վարվեցին այս դատը բացելով, ասացին նրանք, եւ ուզեցին վառ պահել իրենց պապերի հիշատակը, սակայն օրենքը մնում է օրենք, Ֆրանսիայի ներկա օրենքներում չկան հնարավորություններ, որոնցով կարելի լինի հռչակել հայկական ցեղասպանությունը»:

Այդ օրվա դատն ավարտվեց այսքանով եւ դատավարությունը հետաձգվեց մինչեւ նոյեմբերի 18-ը:

Անշուշտ, շատ էլ հույս չկա, թե հայերը կշահեն այս դատը: Սակայն հարցը որեւէ պատմաբանի կամ թերթի դեմ այս տիպի դատ շահելու մեջ չէ, այլ թե մենք, մասնավորապես ֆրանսահայերը այսօր պատրա՞ստ ենք, կամ ի՞նչ չափով, այսպիսի դատեր բանալու եւ այն շահելու ոչ միայն օրենքի տառի տեսակետից, այլեւ փաստի եւ հասարակական նշանավոր կարծիքի...

Ր. Հ. Ա.

«Մենք չենք ուզում մոնոպոլիստ լինել»

Հոկտեմբերի 14-ին «Դիագնոստիկա» բաժնետիրական ընկերությունում տեղի ունեցավ «Դիագնոստիկայի» 10 ամյակի եւ Հանրապետական հիվանդանոցի հարեւանությամբ նոր բարձրահարկ շենքի ներկայացման հանդիսավոր միջոցառումների շարք: Այն իրոք առաջինն է ողջ նախկին ԽՍՀՄ-ում բարձր տեխնոլոգիական առողջապահության ներմուծման, առողջապահության բաժնետիրացման եւ ամբուլատոր օղակի դերի բարձրացման բնագավառներում: Այնուհետ, ժամը 12-ին տեղի ունեցավ «Դիագնոստիկայի» նոր շենքի ներկայացման հանդիսավոր արարողությունը, որի ժամանակ ելույթ ունեցան բաժնետիրական ընկերության տնօրեն Հայկ Նիկողոսյանը, ռեսնախարար Արմենակ Ղազարյանը, որը ասաց, թե առանց նման բարենորոգումների ռեսուրսները ի վիճակի չէ առողջապահությանը ֆինանսավորել, ՀՀ առողջապահության նախարար Արա Բաբլոյանը, որը նշեց. Այսօրվա ծգնաժամում առողջապահությունը բացառիկ խաղ է կատարում: Մխտորոտումը այսօր, ի տարբերություն անցյալի, բժշկության սյունն է, ասաց իր ելույթում նախկին առողջապահության նախարար Էմիլ Գաբրիելյանը»: Մեզ նաեւ հայտնի դարձավ, որ «Դիագնոստիկայի» ծառայություններից կարող են օգտվել բոլոր ցանկացողները, ուղեգիր ունենալու դեպքում՝ անվճար, իսկ սեփական ցանկության դեպքում՝ վճարովի:

«Դիագնոստիկա» ԲԸ-ի տնտեսական գծով տնօրեն Սարո Ծատուրյանի խոսքերով, «Դիագնոստիկան» 1991-ին հանդիսացավ սեփականաշնորհման առաջնեկը Հայաստանի սոցիալական ոլորտում: «Դիագնոստիկայի» համակարգում վերջերս ստեղծվել են առողջապահական հիմնարկների մի խումբ, որոնց նպատակն է մեղմացնել շուկայական ցնցումները առողջապահության մեջ խոցելի բնագավառի շուրջ: Այդ հիմնարկներից են «Դիագնոստիկա» կոմերցիոն բանկը, Հայաստանում առաջին բժշկական ապահովագրական ընկերությունը «Առավենը», «Մեդինկոմ» ինֆորմացիոն միջնորդային ֆիրման եւ այլն: «Դիագնոստիկայի» բաժնետոմսերի 51 տոկոսը հանդիսանում է պետական բաժնեմաս եւ եւ տնօրինվում է առողջապահության նախարարության կողմից, իսկ մնացած 19 տոկոսը կոլեկտիվի սեփականությունն է, որի շահույթը կենտրոնի աշխատակիցները ստանում են շահութաբաժնի դիվիդենտի ձեւով՝ եռամսյակը մեկ: Պետք է նաեւ նշել, որ «Դիագնոստիկայի» անձնակազմի միջին աշխատավարձը կազմում է 3500 դրամ, այդ թվում՝ բարձր կրթական ցենզ ունեցող բժիշկները 5500 դրամ, որը մոտ 7 անգամ բարձր է մեծ համակարգում աշխատող բժիշկների աշխատավարձից: «Դիագնոստիկան» մեծ ուշադրություն է դարձնում իր աշխատակազմի որակի վրա: Ընկերության մասնաճյուղերն են այսօր գործում Գորիսում եւ Գյումրիում, իսկ Ստեփանակերտի ախտորոշիչ կենտրոնը ստեղծվել է «Դիագնոստիկայի» անմիջական մասնակցության շնորհիվ: Այսօր կենտրոնը հագեցած է ախտորոշիչ ամենաառաջավոր տեխնիկայով, այդ թվում Հայաստանում առայժմ միակ կոմպյուտերային տոմոգրաֆով: Այդ սարքավորումների ռեալ շուկայական արժեքը հասնում է մի քանի միլիոն դոլարի: «Մենք շահագրգռված ենք, որ նման կենտրոններ նաեւ ուրիշ տեղերում լինեն, չենք ձգտում մոնոպոլիստ լինել, ուզում ենք որակի հավելյալ մրցակցություն առաջանա», վերջում նշեց պրն. Ծատուրյանը:

Միջոցառումը շարունակվեց Մարզահամերգային համալիրում, որտեղ գուշ խորհրդանշական ձեւով ընկերության նախագահության անդամներին ու առողջապահության նախարարին հանձնվեցին առաջին սերտիֆիկատները:

ԱՐԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԲԱՐՁՐԱՍԽԱՐՀԻԿ

Էլիզաբեթ 2-րդ թագուհին գանձերը հետն է բերում

Հոկտեմբերի 17-ին Մոսկվա ժամանեց Անգլիայի էլիզաբեթ II թագուհին, որը գանձերը կբերի Մոսկվայում ցուցադրելու համար:

Այդ գանձերից շատերը պահվում են Թաուերում, նրանցից մի քանիսի հնությունը 7-8 դարի է: Գանձերի թվում են թանկագին զարդերով մեծածավալ թագը, որ թագուհին ընդամենը մեկ անգամ է դրել գահ բարձրանալու օրը, խաչով գավազանը, զարդարված աշխարհում ամենամեծ ադամանդներից մեկով «Աֆրիկայի աստղով»... Մոսկվա են բերվում նաեւ այլ թագեր եւ գավազաններ, զանազան զարդեր, ոսկե, անսովոր գեղեցկությամբ սկուտեղներ, հագուստներ, նկարներ, գրքեր, փաստաթղթեր:

«Բրիտանական թագավորական ժառանգության ցուցահանդեսը» հազվագյուտ է: Սակայն հազվագյուտ է նաեւ քանի այցը: Վերջին անգամ անգլիական միապետի ոտքը ռուսական հողին է դրվել 1908 թվականին:

Կուզնեցկի մոստ փողոցում գտնվող ցուցահանդեսային դահլիճը հյուրերին կսպասի հոկտեմբերի 17-ից մինչեւ նոյեմբերի 1-ը: Ամենատարբեր առաջարկների հետ ցուցադրվելու են նաեւ միապետների ֆիգուրներ: Յոհան Հողազուրկը, որը 1215 թվականին ստորագրեց Ազատությունների մեծ խարտիան Բրիտանական օրենքների առաջին ժողովածուն, Հենրիխ VIII, որն այն աշխարհ էր ուղարկել վեց կնոջ: Էլիզաբեթ I-ը, Վիկտորիան: Նրանց ֆիգուրները լուսային եւ հնչյունային էֆեկտների շնորհիվ ասես կենդանի լինեն: Թագավորներից ոմանք այցելուներին «կդիմեն» ռուսերենով:

Մոսկվա կժամանեն նաեւ կենդանի «ցուցանմուշները»: Այդ թվում նաեւ հայտնի «բիֆիթերները» Թաուերի պահապանները, ոսկեզօծ բաճկոններով, որոնք կրում են XV դարից:

«Մենք ցանկանում ենք, որ այդ օրերին ռուսաստանցիներն ավելի լավ պատկերացնեն բրիտանական միապետության պատմությունը, ավանդույթները եւ ներկան», ասում է Քրիստոֆեր Բարնը: Բնավ պատահական չէ, որ նա է կազմակերպում այս ցուցահանդեսը: Նրա նախորդը սըր Ջորջ Բարնը եղել է Լոնդոնի լորդ-քաղաքապետը: 1555 թվականին գլխավորելով վաճառականների մի խումբ, նա ժամանում է Ռուսաստան, Էլիզաբեթ I-ի հրամանով առեւտուր սկսելու հույս [illegible] հետ:

Իվան Ահեղը պատվով ընդունեց հյուրերին, նրանց նվիրեց մի տուն, որը պահպանվել է մինչեւ օրս այսպես կոչված «Անգլիական տունը», Կարմիր հրապարակից ոչ հեռու: Այնտեղ սըր Ջորջը բացեց Ռուսաստանում արեւմտյան առաջին առեւտրական ներկայացուցչությունը:

Ժամանելով Մոսկվա, Քրիստոֆեր Բարնը ամեն անգամ մոտենում է շենքին, լուսանկարում այն, բարձրանում է աստիճաններով, սակայն մուտք գործել չի համարձակվում: Թագավորն ինքն է այս առանձնատունը նվիրել նրա ընտանիքին, սակայն չմոռանանք, որ 1917 թ. է եղել:

«Երբ ձեր երկիրը նորից բացվեց Արեւմուտքի հետ սովորական առեւտրի համար, որոշեցի շարունակել մեր ընտանեկան բաժինը, որը ընդհատվել էր հեղափոխությունից հետո, պատմում է Քրիստոֆեր Բարնը: Մշտապես զգում եմ, որ ռուսաստանյան եւ բրիտանական գործընկերների միջեւ պակասում է միմյանց մասին իմացությունը: Իմ «Վեսթմինսթեր բեյլիինգ լիմիտեդ» ընկերությունը նախաձեռնել է եւ անց է կացնում այս երկու ցուցահանդեսները թագուհու պատմական այցի ընթացքում այդ բացը լրացնելու համար»:

Զուգակիցը նկատի ունի նաեւ «Լոնդոնյան սիրտ» ցուցահանդեսը: Մեծ Բրիտանիայի առեւտրական ընկերությունները ցույց կտան իրենց հնարավորությունները, իրենց ապրանքները Մոսկվայի «Սովինցենտր»-ում հոկտեմբերի 17-ից մինչեւ 19-ը: Նրանց թվում են գործարար աշխարհի այնպիսի կենտրոնները, ինչպիսին են «Քորփորեյշն օֆ Լոնդոն», «Էրնստ էնդ յանգ», «Կարգիլ»... Հենց այստեղ կներկայացվեն Լոնդոնի ամենաթանկարժեք խանութները, որոնք ապրանքներ են առաքում Էլիզաբեթ 2-րդին եւ թագավորական ընտանիքի անդամներին:

Երկրորդ ցուցահանդեսը նախ եւ առաջ մասնագետների, պրոֆեսիոնալների համար է, որոնք Արեւմուտքում լրջմիտ գործընկերներ են փնտրում, սակայն, կհետաքրքրի նաեւ «փողոցի մարդկանց»:

Մոսկովյան թերթերից

ԹՈՒՐՔԻԱ

Թուրքական հերթական գագաթաժողով Անկարայում

Հոկտեմբերի 17-19 Ստամբուլում տեղի կունենա թուրքալեզու երկրների ղեկավարների հերթական հանդիպումը, որի ընթացքում կքննարկվեն այդ երկրների միջեւ տնտեսական եւ մշակութային համագործակցության զարգացման խնդիրներ: Արդեն ավանդական դարձած այս հավաքների գործնական արդյունքների մասին խոսելը դեռ վաղ է, քանի որ չնայած ժամանակից ղեկավարների փոխադարձ հավաստիացումներին, առայժմ համագործակցության պտուղները քաղում են Միջին Ասիան էժան հումքի՝ հիմնականում կարգի արդյունաբերության կարիքների համար, վերածած թուրքական մասնավոր ֆիրմաները: Միջինասիական նավթը եւ բնական գազը Թուրքիա փոխադրելու ծրագրերը թերեւս մնում են թղթի վրա բոլորին հայտնի պատճառներով:

Տեղում դոփում են նաեւ թուրքալեզու ժողովուրդների համար միասնական այբուբեն, իսկ հեռանկարում նաեւ՝ միասնական գրական լեզու ստեղծելու ծրագրերը ոչ միայն Ռուսաստանի հակազդեցության, այլ նաեւ տեխնիկական բարդությունների պատճառով, քանի որ գործնականորեն անհնար է մերձեցնել այնպիսի լեզուներ, ինչպիսիք են թուրքերենն ու ուզբեկերենը կամ ղազախերենը, որոնց ընդհանրությունն արտահայտվում է մի քանի հարյուրի հասնող, սակայն թե արտասանությամբ եւ թե իմաստային բովանդակությամբ իրարից տարբերվող բառարմատներով:

Նույնքան բարդ է մշակութային մերձեցումը, քանի որ ժամանակակից թուրքական մշակույթը հիմնականում առաջացել է տեղաբնիկ ժողովուրդների՝ հայերի, հույների, քրդերի եւ բալկանյան սլավոնների մշակույթների յուրացումից եւ փաստորեն իրենից ներկայացնում է այդ մշակույթների սինթեզը:

Այս բոլորով հանդերձ Թուրքիան չի դադարեցնում հիշյալ երկրների հետ հարաբերությունները ազգակցականի վերածելու փորձերը, ինչի վկայությունն է օրերս անցկացվելիք համաթուրքական գագաթաժողովը: Հրավերին առաջինն արձագանքեց Կրգըզստանի նախագահ Ասկար Ակաեւը, որը Ստամբուլ ժամանեց դեռ անցյալ հինգշաբթի: Հարազատ մնալով արեւելյան ավանդույթներին, Ակաեւը գովեստներ շռայլեց Թուրքիայի եւ նրա նախագահի հասցեին, համեմատելով վերջինիս կրգըզական ազգային էպոսի հերոսի հետ: «Ժամանակին Մանասը միավորեց առանձին թուրքական ցեղերին եւ ստեղծեց միասնական պետություն», ասաց Ակաեւը Դեմիրելի պատվին արտասանած բաժակաճառում, այս նույն առաքելությունն այսօր ստանձնել է թուրքական ժողովուրդների միասնության համար պայքարող Սուլեյման Դեմիրելը, որը մեր օրերի Մանասն է»:

Կիրակի օրը Թուրքիա ժամանեց նաեւ Ղազախստանի նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեւը:

ՄՈՒՐԱԴ ՔՈՉՈՒԼՅԱՆ

Մ. Քարայալչըն. Բանակը դիտի հրաժարվի գյուղերը ոչնչացնելուց

Թուրքական բանակի եւ քուրդ պարտիզանների պայքարի 10 տարվա ընթացքում Թուրքիայում զոհվել է 13 հազար մարդ: Անկարան փորձում է ռազմական լուծում տալ քրդական հարցին եւ ամեն անգամ նոր ուժեր է ուղարկում Թուրքիայի հարավարեւելյան շրջաններ: Ռազմական գործողությունները կատարվում են միեւնույն ծրագրով: Բանակը շրջապատում է քրդերի բնակավայրը եւ փորձում է բացահայտել օրենքից դուրս հայտարարված քրդական բանվորական կուսակցության կամ որեւէ այլ արգելված քրդական կազմակերպության անդամներին: Այդ ընթացքում բանակը հաճախ հրկիզում է քրդական գյուղերը, իսկ բնակիչներին այդ շրջաններից վտարում: Մամուլի նման հաղորդումները Անկարան բնականաբար հերքում է եւ փորձում է ամբողջ պատասխանատվությունը բարդել քրդերի վրա: Սակայն Թունջելիի շրջանում վերջերս կատարվածը զարմացրել է նույնիսկ թուրք պատգամավորներին: Ձմռան շեմին փախստականների վիճակը սարսափելի է: Ըստ Օվաջիքի քաղաքապետի, երկու հազար գաղթականներ, որոնք փախել են հարեւան շրջաններից, հավաքվել են քաղաքի կենտրոնում: Բանակը ոչնչացրել է առնվազն 30 գյուղ 3 շաբաթվա ընթացքում: Ըստ «Ռոյթեր» գործակալության, Թուրքիայի մարդու իրավունքների պաշտպանության հարցով նախարարը բանակի գործողությունը անվանեց պետական ահաբեկչություն: Փախստականները ապաստանել են դպրոցներում, կառավարական շենքերում: Տեղական իշխանությունները չեն կարողանում ապահովել փախստականների կարիքները: Թուրքիայի ՆԳ նախարարությունը մեղադրում է Քրդական բանվորական կուսակցությանը, սակայն, ըստ «Ռոյթեր» գործակալության, մեծ թվով թուրք պաշտոնյաներ մտահոգված են, որ անվտանգության ուժերը անկառավարելի են դարձել: Փոխվարչապետ Մուրադ Քարայալչընը ցանկացել էր այցելել Օվաջիք, սակայն զինվորականները թույլ չտվեցին նրան մտնել հրկիզված գյուղերը: Մարդու իրավունքների գծով նախարարը ասել է, թե երկրի հարավարեւելյան շուրջ 2 մլն. մարդ գաղթական է դարձել: Մարդու իրավունքների պաշտպանության գծով խմբերը հաղորդել են, թե փախստականների մասին ստույգ տվյալներ չկան, սակայն նշել են, որ Դիարբեքիրը եւ Ադանան լցված են հարյուր հազարավոր փախստականներով: Ըստ «Ռոյթերի», Թուրքիայի մարդու իրավունքների նախարարը ամենաբարձրաստիճան անձն է, որը երբեւէ նման ծանր մեղադրանք է ներկայացրել կառավարությանը: Համաձայն «Ազատություն» ռադիոկայանի հոկտեմբերի 13-ի հաղորդման, նախարարն ասել է. «Անվտանգության ուժերը պետք է հրաժարվեն գյուղերը հրկիզելու եւ ոչնչացնելու հոգեբանությունից, իսկ գաղթականներին պետք է ապահովել սնունդով եւ ժամանակավոր կացարաններով»: Փոխվարչապետ Կարայալչընը խորհրդարանում ասել է, որ պետք է շտապ կարգով օգնել Թունջելիի փախստականներին:

ԼՏ

ՓԱՐԻԶ

Հայերենը Ֆրանսիայում դարձավ առաջին կարգի օտար լեզու

Ֆրանսիայի լուսավորության նախարարությունից օրերս ստացված տեղեկությունների համաձայն, նախարարության որոշմամբ հայերենն այսուհետեւ Ֆրանսիայի լիցեյներում ավարտական քննության ժամանակ կլինենա առաջին կարգի օտար լեզվի կարգավիճակ. 20 այլ լեզուների (անգլերեն, գերմաներեն, իսպաներեն, իտալերեն եւ այլն) հետ համահավասար: Մինչեւ վերջերս ավարտական քննության հանձնողները (ավելի ճիշտ՝ հայկական ծագումով աշակերտները) բացառիկության կարգով հայերենը կարող էին ընտրել որպես երկրորդ օտար լեզու, դրանով իսկ փոքր-ինչ բարձրացնելով իրենց ընդհանուր նիշը: Արեւելագետ պրոֆեսոր Ժան-Պիեռ Մահեի, Փարիզի «Յառաջ» թերթի, Ֆրանսիայում Հայաստանի դեսպանության ջանքերը, ինչպես նաեւ երկրում շուրջ 400 հազարանոց հայ գաղութի ներկայությունը դրական դեր են խաղացել լուսավորության նախարարության վերջին որոշման մեջ: Այսուհետ, ավարտական քննությունների ժամանակ հայերենը տեղ կգտնի պաշտոնապես ընդունված լեզուների ցանկում եւ այլեւս չի ընտրվի բացառիկության կարգով: Լեզուների նոր ցանկն ընդգրկող տեքստը ներկայումս դեռ քննարկվում է, այնուհետեւ կհրապարակվի Journal officiel պաշտոնական տեղեկագրում, ապա (նոյեմբերին) լուսավորության նախարարության տեղեկագրում: Լիցեյներում ավարտական քննությունների համար աշակերտների գրանցումը եւ լեզուների ընտրությունն արդեն իսկ իրականացվում են համակարգչային հեռուստացանցի (minitel) միջոցով: Հայերենը ցանկության դեպքում կարելի է ընտրել նաեւ որպես 2-րդ կամ 3-րդ օտար լեզու:

Քանի որ ուսումնական տարին արդեն սկսվել է, իսկ նոր որոշման իրականացման համար հարկավոր է փոփոխություններ կատարել տեղեկատվական համակարգում, որոշումը լրիվ ծավալով կգործի փաստորեն 1996 թվականից: Ցանկալի է միայն, որ լուսավորության նախարարության նոր որոշումը ֆրանսահայ եւ այլազգի աշակերտների շրջանում գտնի այն արձագանքը, որին ինքն իրոք արժանի է:

ՐԱՖՖԻ ՆԵՐՍԵՍ ԱՐԱԶ

Ռուսաստան. Նոր կողմնորոշում

ՄՈՍԿՎԱ, 17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԲԻԶՆԵՍ ՏԱՍՍ ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ռուսաստանի ամբողջ շրջանառության 2/3-ը այս տարվա 9 ամիսներին ընկել է արդյունաբերապես զարգացած երկրներին: Ռուսաստանի պետվիճակոմի տվյալների համաձայն, դրանց հետ առեւտրի ծավալը կազմել է 358 մլրդ. դոլլար եւ անցյալ տարվա նույն ժամանակամիջոցի համեմատությամբ ավելացել 19 տոկոսով: Միեւնույն ժամանակ մյուս երկրների հետ առեւտուրը շարունակում է մնալ ցածր մակարդակի վրա: Հունվար-սեպտեմբերին զարգացող երկրների հետ ապրանքաշրջանառության ծավալը կազմել է 6,4 մլրդ. դոլլար, որը անցյալ տարվա համապատասխան ցուցանիշից ցածր է 9 տոկոսով: Արեւելյան Եվրոպայի, Չինաստանի, ԿԺԴՀ-ի, Բալթյան երկրների հետ առեւտրի ծավալը կազմել 10,6 մլրդ. դոլլար (նվազել է 11 տոկոսով):

■ *Ինչպես հայտնի է, Տաջիկստանում պատրաստվում են նախագահական ընտրությունների եւ նոր Սահմանադրության ընդունման հանրաքվեի անցկացմանը: Այդ առթիվ հայտարարվելու է ամնիստիա, որը կտարածվի Տաջիկստանի բանտերում գտնվող բոլոր քաղաքական բանտարկյալների վրա: Վերջիններս կփոխանակվեն հանրապետության պաշտպանության նախարարության այն զինծառայողների հետ, որոնք գտնվում են ընդդիմության ձեռքում: Փոխանակման արարողությունը կկայանա հոկտեմբերի 18-ին, ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչների միջնորդությամբ:*

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՎԻԱՈՒՂԻՆԵՐ

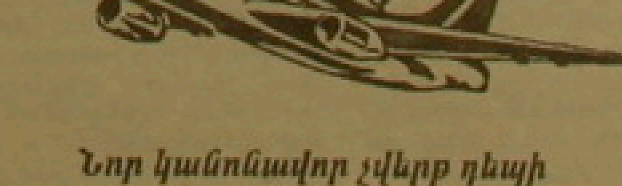

Նոր կանոնավոր չվերթ դեպի
ԱՄՍՏԵՐԴԱՄ
ամեն շաբաթ օր, սկսած նոյեմբերի 7-ից:

Տեղեկությունների համար դիմեք ՀԱՈՒ գրասենյակներ:
☎ 53-05-61
53-06-62

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Օպերայի եւ բալետի ազգային թատրոնում անցկացվում են «Անուշի» վերջին փորձերը: Ամեն ինչից երեւում է, որ ներկայացման ղեկավարման մեծ իրավասությունը կդառնա համբավավոր համերգային կյանքում: Բեմադրող ռեժիսոր Տիգրան Լեւոնյանը վաղուց էր փայփայում այդ հույսը. ստեղծել «Անուշի» նոր տարբերակ, եւ երկար ժամանակ ղեկավարում էր դերասանների հետ, յուրօրինակ խորհրդածությունները՝ Հովհաննես Թումանյանի «Անուշի» եւ Արմեն Տիգրանյանի «Անուշի», որոնց կապի, երկու մեծ արվեստագետների անխուսափելի հանդիպման շուրջը, որոնցից այդ ոգեւորված կերպարները հառնեն օպերային բեմում...

Դրան հաջորդեց աշխատանքը, որը համառ էր, հյուծիչ եւ ամեն օր երբ արդեն չէ, ի՞նչ մեղեդի, երբ խոստովանություն չէ»...

Դանդաղորեն, այդ առաջ մշակվում է օպերայի զարմանալի ընդունակությունը, որտեղ դրամատիկականությունը ներդաշնակվում է ճշմարտության հետ, որտեղ դերասանները մտածում են, որ իրենք բեմի վրա են եւ միեւնույն ժամանակ հայտնվում են օպերային շարժումների խորհրդավոր ոլորտի մեջ: Հմայիչ

«Անուշը» մեր կյանքի իրական մասն է

Ռեպորտաժ «Անուշ» օպերայի փորձերից

ռատավում էր դրան: Վերջին տարիներին նրա կատարած բազմաթիվ աշխատանքները «Արշակ Բ»-ի, «Լեբլեբիջիի», «Պոզիկոսի» բեմադրությունները, կարծես նախապատրաստում էին այս բեմադրությանը:

Նա պնդում է, որ «Անուշը» մեր կյանքի իրական մասն է: «Անուշը» ժողովրդի հոգին է, այստեղ ապրում են նրա ավանդույթները ու լեգենդները, հույզերը եւ երջանկության զգացումը, այստեղ արտահայտված է ժողովրդի բնավորությունը, որն աշխույժ է եւ անմիջական, մեղմ եւ ռոմանտիկ...

Օպերայի եւ բալետի թատրոնի պատմության մեջ սա արդեն վեցերորդ բեմադրությունն է, եւ ամեն անգամ հավանաբար դա իրադարձություն է եղել: Որոշ բեմադրություններ բեմից շուտ արագ են իջել, մյուսները երկար են դիմացել, ինչպես, օրինակ, Վարդան Աճեմյանի բեմադրությունը, որը բեմի վրա մնաց ավելի քան 22 տարի:

Օպերայի կենտրոնում կանգ նկատելի կերպարն է, եւ Անուշի դերակատարները փաստորեն ստեղծում էին ամբողջ օպերայի ընկալումը: Հիասքանչ Հայկանուշ Դանիելյան, անզուգական Գոհար Գասպարյան, երաժշտական ու փայլուն Արաքս Մանսուրյան... Այսօր ո՞վ կամենա կլինի այդ դերերգով: Բեմադրիչը պատրաստում է հինգ բեկանոր՝ Հասմիկ Հակոբյան, Անահիտ Մխիթարյան, Լիանա Մարյան, Նոնա Գեւորգյան, Աննա Մնացականյան:

Ըստ երեւույթին, Տիգրան Լեւոնյանն այն կարծիքին է, որ սոպրանո ձայնի եւ յուրահատուկ հայ երգչուհի պետք է կատարի Անուշի դերերգը: Առհասարակ այս օպերայում նա հայկական թատրոնի խաղացանկին առաջնակարգ կարեւորություն է տալիս: Այն պետք է օպերային արտիստների, վոկալ-արտահայտչական բարձր չափանիշների եւ ճշմարիտ ժողովրդայնության համար:

Փորձերին ներկա էին բեմադրության անդամները, երկար ժամեր էր տեւում: Բայց այդ փորձերի ժամանակ զգացվում է զարմանալիորեն բարեկամական մթնոլորտ: Դերասանները հրապուրված են աշխատանքով, բեմադրիչը ձգտում է անձնվեր կերպով արդյունքների հասնել եւ միաժամանակ չխանգարել իր կամքը, գործել բնականորեն, առանձնահատուկ, ներդաշնակ իրենց բնորոշ մեղմությամբ ու երջանկությամբ, որոնք համեմված են բարի հումորով:

• Ներկայացումը կատարելագործվում է աչքի առաջ: Բեմի հարդարանքը հասակ է ու ռիթմիկ: Կենտրոնում նկարիչն է, որի վերամբարձ կերպարանքն ամբողջ անցուդարձի գլխավոր կամերտոնն է: Լեւոնյանի խոսքերով, նկարիչն «մշակում է ամենքին, արտահայտում մեր բնույթն ու խառնվածքը, մեր պատմությունն ու արվեստը: Այն ընտրված մեր տների ու ծեսերի կենտրոնն է: Իսկ մի՞թե օպերան ծես չէ»:

Բեմադրիչը դերասաններից պահանջում է ոչ միայն խաղային տեխնիկա եւ ճիշտ ինտոնացված երգեցողություն, այլեւ բեմական ամբողջ անցուդարձի խոր ըմբռնում, օպերայի արվեստի էության ընկալում. «Էլ ի՞նչ օպերա, երբ ծես չէ, հարց է տալիս նա: Էլ ի՞նչ դերերգ,

«դանդաղ ոլորտային» Տիգրան Լեւոնյանի ռեժիսորական գտածոներից եւս մեկն է, որը համոզված է, որ օպերան առանձնահատուկ կենսական միջավայր է: Նա օրինակ է բերում. «Երբ դուք տոգվել եք ծովում եւ ձեր ճանապարհին հանկարծ հանդիպում եք սկաֆանդրով մարդու, չեք զարմանում, դա բնական է: Բայց երբ հանդիպեք, օրինակ, զբոսնող եւ ծխող երկու տղամարդու, դուք աչքերիդ չեք հավատա, քանզի դա անհեթեթություն է»:

• Այդպես է նաեւ օպերայում: Դրա պայմանականության մթնոլորտը պահանջում է կյանքից տարբեր վարքագիծ եւ այլ շարժումներ: Եւ այդ պայմանականությունը միայն ուժեղացնում է կյանքի ճշմարտությունը:

Եւս մեկ անակնկալ. «Անուշի» նոր զգեստավորման հեղինակը հայտնի կոմպոզիտոր Էդգար Հովհաննիսյանն է:

Թատրոնը որոնում է իր նոր ոճը եւ հաջողությամբ հավատում է այդ որոնումներին: «Անուշը» եւս մեկ հանգրվան է այդ ճանապարհին: Հանդիսականները շուտով կհամոզվեն դրանում:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ ՌՈՒԽԿՅԱՆ

ԿԻՆՈՅԻ ՏՈՒՆ

Մատանյան կինոփառատոնի գործը «հարամեց»

Նոյեմբերի 16-ին Կինոյի տանը բացվեց «First film-94» (Առաջին ֆիլմ) երիտասարդական ֆիլմերի կինոփառատոնը: Բացման ակցիայից հետո ցուցադրվեց ռեժիսոր Գագիկ Ղազարեի, կարելի է ասել, անավարտ, «Մահվան հույսեր» կարճամետրաժ կինոնկարը, որը նկարահանված է Շառլ Բոդլերի «Չարիքի ծաղիկներ» ժողովածուի մոտիվներով (ֆիլմը դեռեւս չի ձայնագրված, եւ հեղինակը խնդրում է որեւէ բարերարի ֆինանսապես օգնել կինոնկարի ավարտմանը, քանի որ նա «ուզում է խոսել»):

Փառատոնի բացման սկիզբը «Ատագատ» երիտասարդական ակումբի տղաների ջանքերով անցավ բավական բարձր մակարդակով, սակայն, ինչպես ասում են, նաեւ այստեղ ամեն ինչ «հարամ» եղավ, այն ժամանակ, երբ փառատոնի կազմակերպիչներից Հովիկ Դալլաքյանն ասաց, որ ռեժիսորը պատրաստ է նաեւ մասնակցի հետ համագործակցել ֆիլմն ավարտելու համար, հատանքը դահլիճում անցավ: Այս հանգամանքը բավական վրդովեցրեց կազմակերպիչներին, եւ նրանք ստիպված եղան հայտնել, որ իրենք այս փառատոնը «գլուխ են բերում» առանց որեւէ պետական կամ անհատական աջակցության, ավելին, որոշ կինոգործիչներ, զլանալով նրանց աշխատանքը, դեմ դուրս եկան այս փառատոնի անցկացմանը:

Այնուամենայնիվ, մեր երիտասարդ կինոգործիչները վճռված են շարունակել փառատոնը եւ նման միջոցառումներ կազմակերպել ամեն առումով: Այսպիսով, ֆիլմի ցուցադրումից եւ մի քանի ելույթներից հետո, Կինոյի տան ղեկավարության «աններեւակայելի ջանքերի շնորհիվ», լույսերը մարեցին, եւ նախատեսված ցուցադրվելիք չորս ֆիլմերն այդպես չցուցադրվեցին: Հանդիսատեսը գնաց...

Սակայն հիշեցնենք, որ ցուցադրումները շարունակվելու են մինչեւ նոյեմբերի 21-ը:

ԱՐԱՄ ԱՐԴԵՎԱՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Հայ ղրուլթյուն» ընկերությունը լույս է ընծայել «Համաշխարհային գրական հուշարձաններ» մատենաշարի առաջին գիրքը՝ Արքա Պռեւոյի «Մանոն Լեսկո» վեպը:

Հայաստանում «Մանոն Լեսկո» վեպը լույս է տեսնում երրորդ անգամ: Առաջին անգամ լույս է տեսել 1937 թ.՝ Եղիշե Չարենցի նախաձեռնությամբ, երկրորդ անգամ՝ 1966 թ.: «Մանոն Լեսկոն» կարելի է ձեռք բերել միայն «Հայ ղրուլթյուն» ընկերությունում:

Հեռախոսահամարներ 58-13-41, 56-24-72:

ԵՐԵՎԱՆ. ՀԱՄ

Ավարտականներ Ամերիկյան համալսարանում

Կիրակի օրը, նոյեմբերի 16-ին Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանի 73 շրջանավարտների հանդիսավոր պայմաններում հանձնվեցին ավարտական վկայականներ:

Գործարար ղեկավարման մագիստրոսի կոչում ստացան 53, ճարտարագիտության մագիստրոսի՝ 20 ուսանող: Դեռ 1991 թվականին սեպտեմբերի 23-ին՝ Հայաստանի անկախության հռչակման օրը՝ ՀԱՀ-ն իր դռները բացեց 101 ուսանողների առջեւ անգլերեն լեզվի արագացված դասընթացների ծրագրում, նրանցից 55-ն ընդունվեցին գործարարության եւ գործարար ղեկավարման, 7-ը՝ սեյսմիկ ճարտարագիտության եւ 13-ը՝ արդյունաբերական ճարտարագիտության ֆակուլտետներում: Հանդիսավոր արարողությունը սկսվեց համալսարանի դահլիճում Երեւանի սիմֆոնիկ նվագախմբի (դիրիժոր՝ Միքայել Ավետիսյան) կատարմամբ ԱՄՆ-ի եւ Հայաստանի օրհներգերը: Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնի դիվանապետ Ներսես արքեպիսկոպոս Պոզապալյանը օրհնեց շրջանավարտներին, իրենց ողջույնի խոսքն ասացին ՀԱՀ-ի ռեկտոր Միհրան Աղբաբյանը, ՀՀ ԳԱ նախագահ Ֆադեյ Սարգսյանը, ՀՀ բարձրագույն կրթության եւ գիտության նախարար Վահրամ Գոմցյանը, ՀԲԸՄ փոխնախագահ եւ ճարտարապետ Պետրոս Մելքոնյանը: Կալիֆորնիայի համալսարանի ողջույնի խոսքը կարդաց Թեոդորա Քոնզուլը:

Ձեռնարկների հոյակապ շրջանավարտներին ՀՀ-ում ԱՄՆ դեսպան Հարրի Գիլմորը: Այնուհետեւ ՀԱՀ-ի ճարտարագիտության բաժնի ղեկավար, դոկտ. Արմեն Տեր-Կյուրեղյանն ու ՀԱՀ-ի գործարարության եւ գործարար ղեկավարման բաժնի դոկտ. Միքայել Քոչարյանը շրջանավարտներին ավարտական վկայականներ հանձնեցին: Հետաքրքրականն, ինչ խոսք, ավարտական զգեստն էր, որի գլխարկի եւ թիկնոցի պատմությունը սկիզբ է առնում 13-14-րդ դարերի հոգեւորական զգեստից: Շարֆի եզրերի գույները ձեւավորվել են 1895 թվին. ըստ հաստատված կանոնակարգի: Այդ օրվանից վառ նարնջագույնը դարձավ ճարտարագիտության բաժնի եզրագույնը, իսկ սրճագույնը՝ գործարարության: Շարֆի ներքին կողմերի գույներն արտացոլում են այն համալսարանի խորհրդանշող գույները, որը տալիս է մագիստրոսի կոչում: ՀԱՀ-ի համար այդ գույները կարմիրն ու երկնագույնն են: Վկայականների հանձնումից հետո շրջանավարտներից Արշակ Համբարյանն ու Աննա Գասպարյանը երախտիքի ու շնորհակալության խոսք հղեցին եւ հավաստիացրին, թե կարդարացնեն իրենց դասախոսների հույսերը: Այնուհետեւ գլխարկները «թռան» օդում, ծաղիկներ, շնորհավորանքներ, ընդունելություն...

Վերջում մի անգամ եւս ավելացնենք, որ ՀԱՀ-ի գոյությունը նյութական եւ շարունակում են աջակցել ՀԲԸՄ-ն, Կալիֆորնիայի համալսարանը, ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալությունը եւ ՀՀ կառավարությունը:

Ա. Հ.

ՆՈՐ ԳՐՔԵՐ

Գիրք Քերոլայն Քոկսի մասին

Լույս է տեսել Բակուրի «Անգլուհու արցախյան ողիսականը» գիրքը, որը պատմում է Մեծ Բրիտանիայի Լորդերի պալատի փոխխոսնակ բարոնուհի Քերոլայն Քոկսի Արցախ կատարած բարեգործական առաքելությունների եւ արցախյան խնդիրը միջազգային հանրությանը ճշմարտությամբ լույսի տակ ներկայացնելու նրա ջանքերի մասին: Գիրքն արժեքավոր է նաեւ նրանով, որ այն փաստորեն նաեւ վերջին տարիների ղարաբաղյան իրադարձությունների ժամանակագրությունն է: Գիրքը հրատարակվել է Եղիա Բաբումեան գրական հրատարակչական ֆոնդի կողմից՝ 5 հազար տպաքանակով: Փաստավավերագրական այս վիպակն, անշուշտ, լայն արձագանք կգտնի ընթերցողների շրջանում: Ի դեպ, Եղիա Բաբումեան ֆոնդը եւ հեղինակը գրքի վաճառքից գոյացած հասույթը տրամադրում են ԼՂՀ բնակավայրերի վերականգնման եւ տնտեսական զարգացման հիմնադրամին:

ԾՈՒԾԱՀԱՆԴԵՍ

Նորագույն մանրանկարներ՝ միջնադարի շնչի տակ

Երեկ Արարատյան հայրապետական թեմի առաջնորդարանում (Երեւան) բացվեց Քանաքեռի Ս. Հակոբ եկեղեցուն կից մանրանկարչության արվեստի կենտրոնի սաների եւ Երեւանի Հայորդաց տների սաների բազմամյա ստեղծագործությունների ցուցահանդեսը՝ ի պատիվ Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միության, որը եւս հովանավորում է մանկական այս հաստատությունների գործունեությունը: Ցուցահանդեսը բացվեց թեմի առաջնորդ Գարեգին արքեպիսկոպոս Ներսիսյանի օրհնությամբ: Այն, ինչ ներկայացրել են 10-12 տարեկան երեխաները, կենտրոնի տնօրեն, մանրանկարիչ վերականգնող, դոկտ. Լեւոն Զաքյանը մերժեց անվանել միջնադարյան մանրանկարների արտանկարներ՝ մերժելով նաեւ, որ դրանք սեփական հեղինակային ստեղծագործություններ են: Երեխաները նկարելիս օգտվում են հայ միջնադարյան ձեռագիր մատյանների վերատիպ էջերից, եւ տնօրենն այցելուներին ցույց տվեց, թե ինչպես նույն պատկերը, նույն թեման, տարբեր հեղինակների նկարներում բոլորովին տարբեր է, այնուամենայնիվ պահպանելով հայ մանրանկարչության գունային, կոմպոզիցիոն, ոճային առանձնահատկությունները: Կենտրոնի նպատակը մանրանկարիչ վերականգնողներ պատրաստելն է. «Կգա ժամանակ, որ եկեղեցիները ոճանկարների պետք վերներ կունենան... ձեռագիր ավետարանների պատկերներ էլ կլինեն», ասաց Լեւոն Զաքյանը:

Գույների ընտրության հարցում երեխաներին ազատություն է տրվում, եւ ի դեպ, նրանք չափազանց հմտորեն են օգտվում այդ ազատությունից: Բացի գրքային ավանդված ազատություններից (կերպարվեստի զարգացման տարբեր փուլեր), կենտրոնում կազմակերպվում են նաեւ գրչության ուսուցման դասընթացներ: Հայ միջնադարյան մանրանկարչության մեջ գործածված ներկերի գաղտնիքի մասին խոսելը տնօրենն առայժմ հետաձգեց վաղը:

Երեխաների աշխատանքներից «20-րդ դարի հայ մանրանկարչություն» ծննդյան ապարատը որեւէ երկրորդական տեղ չի բռնում: Նման նորույթ կարծես չկա էլ: Բայց կարող է եւ լինել: Մանրանկարչությամբ ու բնորոշ սակավ այս մասնիկները գուցե նոր սերնդով ու տեմպերով, թղթի վրա ճերմակ Ռոսլինի արվեստ են «փոխադրում» առայժմ:

Ռ. Եւ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ մարզական

ՇԱԽՄԱՏ

Ընդունելություն ՀՀ կառավարությունում

ՖԻԴԵ-ի ներկայացուցիչը Երեւանում

Հայաստանը հաստատեց իր թեկնածությունը 1996 թ. շախմատի օլիմպիադայում.

Հոկտեմբերի 17-ին ՀՀ պետնախարար Արմենակ Ղազարյանն ընդունեց Շախմատի համաշխարհային ֆեդերացիայի (ՖԻԴԵ) գործկոմի անդամ, Պորտուգալիայի շախմատային ֆեդերացիայի նախագահ Ժոակիմ Դուրաոյին։

Պրն. Ղազարյանը մանրամասն ներկայացնելով շախմատի զարգացումը հանրապետությունում, նշեց, որ չնայած տնտեսական դժվարություններին, Հայաստանի իշխանություններն ու շախմատի ֆեդերացիան ցանկություն ունեն, որ շախմատի 1996 թվականի օլիմպիադան անցկացվի Երեւանում։

Ժոակիմ Դուրաոն հայտնեց, որ ինքը ոչ հեռու անցյալում լինելով գործող շախմատիստ, ծանոթ է հայ շախմատիստների հաջողություններին, եւ Հայաստանի թեկնածությունը 1996 թվականի շախմատի օլիմպիադան անցկացնելու ցանկություն հայտնած երկրների ցանկում տեսնելը զարմանալի չի համարում։ ՖԻԴԵ-ի գործկոմի անդամը տեղեկացրեց նաեւ, որ ինքն արդեն եղել է մարզահամերգային համալիրում, որտեղ ենթադրվում է անցկացնել օլիմպիադան, ու հյուրանոցներում եւ կարծում է, որ Երեւանն ունի բոլոր հնարավորությունները օլիմպիադան բարձր մակարդակով անցկացնելու համար։ Միակ անհանգստացնողը, նշեց Ժոակիմ Դուրաոն, էներգետիկ ճգնաժամն է, որը երեւի թե մինչեւ 1996 թվականը հաղթահարվի։

Հանդիպմանը ներկա էին Հայաստանի շախմատի ֆեդերացիայի նախագահ Վանիկ Զախարյանը, ֆեդերացիայի քարտուղար Գագիկ Հովհաննիսյանը։

ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայություն

ՖՈՒՏԲՈԼ

Թոմաս Ռավելի. «Ֆուտբոլային բոլոր ռեկորդները պետք է սեփականացնեմ»

ԳՐԻԳՈՐ ԱՍԻՐՅԱՆ
Վալանս, Ֆրանսիա

Ֆուտբոլի աշխարհի ամերիկյան առաջնությունում Ռումինիայի հավաքականի հետ խաղում դարպասապահ Թոմաս Ռավելին նույնպես հանդես է եկել Շվեդիայի հավաքականում, բայց իբրեւ պահեստային։ Թոմաս Ռավելին, որը Շվեդիայում հաստատված մի ավանդույթի զավակ է,

սարքեն Թոմաս Ռավելին Պետերսոնի եւ Բելոդեդիչի II մեծության հարվածները հետ մղելով, Շվեդիայի հավաքականին պարգեւեց կիսաեզրափակչի ուղեգիր։ Ռումինիայի հավաքականի դեմ դա պատմական խաղում Ռավելիի 115-րդ ելույթն էր Շվեդիայի թիմի կազմում։ Դրանով նա հավասարվեց իր երկրի ռեկորդակրին՝ Բյոռն Նորդկվիստին, որը Շվեդիայի հավաքականում անցկացրել է 115 խաղ։ Նորդկվիստը ողջույնի հեռագիր ուղարկեց Ռավելիին, շնորհավորելով ռեկորդի համար։ 35-ամյա Թոմաս Ռավելին պետք է գերազանցի նաեւ իռլանդացի Պատ Ջենինգսի ռեկորդը (119 խաղ), ապա հետո փորձել անցնել անգլիացի դարպասապահ Պիտեր Շիլտոնի ռեկորդը (125 խաղ)։ «Նրանք խաղացել են մինչեւ 40 տարեկանը», հայտարարում է Ռավելին եւ ավելացնում, եթե հինգ տարի եւս խաղամ, ապա բոլոր ռեկորդները պետք է սեփականացնեմ»։

Ռավելին ծնվել է Շվեդիայի հարավում գտնվող Վիմերբի քաղաքում։ Նրա երկվորյակ եղբայրը Անդ-

1980-ին եւ 1981-ին դարձել է Շվեդիայի չեմպիոն։ Այն ժամանակ Շվեդիայի հավաքականի պետ Լարս Անդերսոնը նկատելով Ռավելուն, նրան հրավիրում է հավաքական։ Ռավելին հրավեր է ստանում նաեւ «Գյոթեբորգ» թիմից։ 1990-ին Իտալիայում տեղի ունեցած ֆուտբոլի աշխարհի առաջնությունում Շվեդիայի հավաքականը խմբային մրցաշարում անհաջողության մատնվեց։ Բայց 1992 թ. Եվրոպայի առաջնությունում Շվեդիայի ընտրանին հասավ կիսաեզրափակիչ խաղերին։

ԱՄՆ-ում այս տարի տեղի ունեցած աշխարհի 15-րդ առաջնությունում Ռավելին եւ հավաքականի իր ընկերները երազում էին հասնել 1/8 եզրափակիչ, բայց ոչ կիսաեզրափակիչ։ Ռումինիայի հավաքականի հետ խաղում Թոմաս Ռավելիի հերոսությունը մոռացնել տվեց իր վաստակը։ Խաղից հետո նա սպասում էր առավել լավ խաղընկերներին։ Նրա այդ խաղերից մի քանի անգամ տարբեր հեռուստաալիքներով ցույց էին հեռուստադիտողները։

Եվրոպացիները մտահոգված են Ադրբեջանի ներքին խնդիրներով

Ադրբեջանում քաղաքական կացությունը վատանում է։ Հեյդար Ալիեւի կողմից 60-օրյա հատուկ դրության հաստատումը, որը հետեւանք է նրա մերձավոր պաշտոնակիցների սպանության եւ դատախազական կենտրոնական շենքի վրա հարձակման, երկիրը քաղաքական բարդ խնդիրների մեջ է գցել։ Դա անհանգստացնում է եվրոպական ֆուտբոլային շրջանակներին։ Հատկապես մտահոգված են այն երկրների ֆուտբոլային ֆեդերացիաները, որոնք Ադրբեջանի հավաքականի հետ ընդգրկված են Եվրոպայի առաջնության նույն ընտրական խմբում։ Դրանք են Լեհաստանը, Ֆրանսիան, Ռումինիան, Իսրայելը եւ Սլովակիան։ Վերջիններս խիստ կասկածներ ունեն Ադրբեջանում կայանալիք հանդիպումների առթիվ։ Իսկ ՈՒԵՖԱ-ն Հայաստանին, որտեղ քաղաքական իրավիճակն անհամեմատ կայուն է, համադրում է Ադրբեջանի եւ Հայաստանի հետ։ Հավանաբար պատճառն այն է, որ Հայաստանը եվրոպական ֆուտբոլի ասոցիացիայում եւ քաղաքական շրջանակներում չունի այն տիպի բարեկամներ, ինչպիսին Ադրբեջանի համար Թուրքիան է, որի լոբբին կարողանում է Բաքուն ներկայացնել իբրեւ հանդարտ քաղաք, իսկ հայերին՝ ագրեսորներ։ Բայց եվրոպական մամուլը, շնորհիվ ֆուտբոլի, աստիճանաբար սկսում է հասկանալ, որ Երեւանը շատ ավելի խաղաղ եւ քաղաքակիրթ քաղաք է, քան Բաքուն։

Լեհաստան կատարած ճամփորդությունը Ադրբեջանի հավաքականի համար Ռումինիայի դեմ գլխացավանք է դարձել։ Բայց ամենամեծ խնդիրը առջեւում է։ Նոյեմբերի 16-ին Ադրբեջանի հավաքականը Բաքվում հյուրընկալելու է Իսրայելի հավաքականին։ Վերջիններս մտահոգված են 60-օրյա հատուկ դրության հետ կապված անվտանգության խնդիրներով։

Մինչեւ ե՞րբ ՈՒԵՖԱ-ն պետք է աչքերը փակ պահի խնդիրների վրա, առանց պատժելու մի երկրի, ուր անապահովությունը կարող է գրավել դաշտերի տարածքն ու ամբողջ շրջապատը։

Գ. Ա.

ԽՃԱՆԿԱՐ

Պատանին ուզում է Էվերեստ բարձրանալ

15-ամյա ամերիկացի Մարկ Պեսցերը մտադիր է գալիք տարի փորձ կատարել բարձրանալ Հիմալայան լեռնաշղթայի ամենաբարձր գագաթը՝ Էվերեստը։ Եթե դա հաջողվի, ապա Մարկը կդառնա Էվերեստ բարձրացած ամենափոքրիկ լեռնագնացը։

Վերջին մասնակցությունը

Հոնկոնգն իր պատմության ընթացքում այս տարի վերջին անգամ մասնակցեց անգլիական թագավորության երկրների խաղերին, քանի որ 1998-ին այս կղզի երկիրը, որը 1898-ին մեկ դարով տրվել է անգլիական թագավորությանը, պետք է վերադարձվի Չինաստանին։

Միլուտինովիչը հարգում է ծնողների հիշատակը

ԱՄՆ-ի ֆուտբոլի հավաքականի գլխավոր մարզիչ, հարավսլավացի Բորա Միլուտինովիչը, որի ծնողները Սերբիայում սպանվել են գերմանական ագրեսորների կողմից, չի ուզում ոտք դնել Գերմանիա։ Այսպես, ամերիկացի խաղացող Էրիկ Վինալդային, որը հանդես է գալիս Գերմանիայի Սաարբրյուկեն քաղաքի թիմում, ԱՄՆ-ի հավաքականում ընդգրկելու համար, որը նախապատրաստվում էր աշխարհի առաջնությանը, Միլուտինովիչը տեսակցեց Լյուքսեմբուրգում։ Բայց հիմա Ամերիկայի հավաքականի երեք ֆուտբոլիստներ հանդես են գալիս Գերմանիայում եւ մասնակցում են Բունդեսլիգայի խաղերին։ Դա ավելի կդժվարացնի Միլուտինովիչի գործը։ Բայց այս սերբը ամեն ինչի պատրաստ է՝ հարգելու իր ծնողների հիշատակը։

ԱՍՏՂԵՐԻ ՈՒՂԻՆ

Ջիմի Գրիվսը վերակենդանացավ

Դժվար է հավատալ, որ Անգլիայի հեռուստատեսության այս կարճահասակ ու կլորիկ մարզական մեկնաբանը 1966 թ.-ին Անգլիայի հավաքականի կազմում նվաճել է աշխարհի չեմպիոնի կոչումը եւ կյանքում խփել է 491 գոլ։ Բայց պատմությունը փաստում է, որ Ջիմի Գրիվսը իր նման հաջողության է հասել։

Ձախից՝ Ջիմի Գրիվսը

Ցավոք, 1966 թ.-ի փառահեղ հաղթանակից հետո մեծանուն ֆուտբոլիստը տրվում է ալկոհոլին՝ 25 տարի շարունակ հաճախելով Լոնդոնի գրեթե բոլոր սրճարանները, ուր հնարավոր էր ոգելից խմիչքներ խմել։ «Շատ անգամ վաղ առավոտից անհամբեր սպասում էի սրճարանների բացվելուն», պատմում է Ջիմին իր կյանքին նվիրված գրքում։ Գրիվսը բացառություն է ֆուտբոլային աշխարհում։ Նա 1978 թ.-ին լքեց իր վերջին թիմը՝ «Վեսթհեմը», որի հետ եվրոպական գավաթում խաղացել է նաեւ Երեւանի «Արարատի», եւ միանգամից ուղեւորվեց դեպի սրճարան։

Գրիվսը, որ 1957 թ.-ից մինչեւ 1971 թ. խաղացել է այնպիսի հանրահայտ թիմերում, ինչպիսիք են «Չելսին», «Միլանը», «Տոտենհեմը», «Վեսթհեմը», սկսում է անընդհատ գարեջուր օգտագործել։ Գնալով նրա առողջությունը քայքայվում է։ 1961 թ.-ին Գրիվսը մի հիվանդության պատճառով կորցնում է իր չորս ամսական երեխային։ Խմիչքը նրա համար ու այս ծանր կորստի մոռացության աղբյուրն էր, դառնում է նաեւ նրա կործանման պատճառը։ 1961 թ.-ին Ջիմին գնվեց Իտալիայի «Միլան» հանրահայտ թիմի կողմից։ Նրա պայմանագիրը կազմում էր 80 հազար ֆունտ ստեռլինգ, որն ամենաբարձր պայմանագիրն էր ֆուտբոլում։

Բայց Գրիվսը չսիրեց Իտալիան. «Ես սիրում եմ միայն գարեջուր եւ ոչ թե իտալական գինի», ասում է Ջիմին։ Վերադառնալով Անգլիա, հանդիպումներից հետո շարունակում էր ագահորեն գարեջուր խմել, ընկերություն անելով Ջեյմս Բոնդի դերակատար Սին Կոններիի հետ։ Ամեն մի հեռուստանկարահանման ժամանակ Ջիմի Գրիվսը երեւում էր բաժակը ձեռքին։ 1971 թ.-ին Գրիվսի մարմինը ծանրացել էր, նա չափից ավելի գիրացել էր եւ ստիպված լքեց պրոֆեսիոնալ ֆուտբոլը, բայց ոչ ալկոհոլը։ Ամբողջ օրը տանը մնալով եւ հեռուստացույց նայելով, անհամբեր սպասում էր երեկոյան ժամը 5-ին, սրճարանների դռները բացվելուն։ Ամեն օր Ջիմի Գրիվսը խմում էր 1 լիտր օղի եւ շուրջ 10 լ գարեջուր։ 1973 թ. կինը հեռանում է նրանից։ Ժամանակի ընթացքում բոլորը մոռացել էին նրան, այդ թվում եւ անգլիական թերթերը, մինչեւ այն պահը, երբ նա հիվանդանոցներից մեկում ներկայացավ որպես նախկին հայտնի ֆուտբոլիստ եւ ալկոհոլային մի վիրաբույժի հիվանդ։ Հաջորդ օրը թերթերը գրում էին այդ մասին, տպելով Գրիվսի լուսանկարն առաջին էջերում։ Ֆուտբոլասերները ապշել էին։ Նրանք կարծում էին, որ Ջիմի Գրիվսը վաղուց է մեռել։ 1981-ից ի վեր Գրիվսը աստիճանաբար հանդես է գալիս տեղական հեռուստակայաններով, որպես մարզական մեկնաբան եւ կամաց-կամաց սկսում է հրաժարվել ալկոհոլից։ Ջիմի Գրիվսը մեկնաբանում է չեմպիոնների լիգայի եւ աշխարհի առաջնության եզրափակիչ խաղերը։ Նա նորից ամուսնացավ իր նախկին կնոջ Իրենի հետ։

Գ. Ա.

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ամերիկայի հայկական համալսարանի ՀԿԿ ուսուցման եւ տեղեկատվական միջոցների կենտրոն

Մոսկովյան 24, բիվ 2

Երեւան

Հեռ. 56. 10. 64, AT&T 151.795

Ամերիկայի հայկական համալսարանի հասարակական կազմակերպությունների ուսուցման եւ տեղեկատվական միջոցների կենտրոնը կազմակերպում է 1994 թ. աշնանային-ձմեռային տարեշրջանի սեմինարների շարք: Առաջիկա սեմինարի թեման է «Ռազմավարական պլանի կազմումը»: Դասախոսությունը կվարեն ՀԿԿ ուսուցման կենտրոնի ուսուցման գծով տնօրեն Դեբորա Ռայլը եւ մեկ այլ ամերիկյան մասնագետ, որի անունը կհայտարարվի լրացուցիչ:

Օրը եւ ժամը՝

հոկտեմբերի 19, ժամը 14. 00

Տեղը՝ Ամերիկայի հայկական համալսարանի հասարակական կազմակերպությունների ուսուցման եւ տեղեկատվական միջոցների կենտրոն:

digitised by A.R.A.R.@

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Միացյալ Նահանգների լրատվական ծառայությունը եւ ՀՀ լուսավորության նախարարությունը հայտարարում են «Ազատության աջակցություն» երիտասարդության փոխանակման ծրագրի համար աշակերտների գրանցման եւ ընտրության սկիզբը: «Ազատության աջակցություն» երիտասարդության փոխանակման («Բրեդլի») ծրագիրը միջնակարգ դպրոցների այն աշակերտների համար է, ովքեր տիրապետում են անգլերեն լեզվին, լավ առաջադիմություն ունեն դպրոցում եւ օժտված են հաջողակ փոխանակման աշակերտ լինելու բոլոր անհրաժեշտ հատկություններով: Երրորդ տարին է արդեն, որ այս ծրագրի համար ընտրված աշակերտները կապրեն ամերիկյան հյուրընկալ ընտանիքներում եւ մոտ մի տարի (1995 թվի օգոստոսից 1996-ի հունիսը) կհաճախեն ամերիկյան դպրոցներ:

«Ազատության աջակցություն» երիտասարդության փոխանակման ծրագրին մասնակցելու իրավունք ունեցող աշակերտները պետք է.

- տվյալ ժամանակ լինեն Հայաստանում միջնակարգ դպրոցի 8-րդ, 9-րդ կամ 10-րդ դասարանի աշակերտներ,
- ծնված լինեն 1978 թվի հունիսի 1-ից 1980 թվի սեպտեմբերի 1-ը ժամանակահատվածում,
- վերջին երկու տարվա ընթացքում ցույց տված լինեն բարձր առաջադիմություն: Այն աշակերտները, որոնց ընտանիքի անդամներից գոնե մեկը վերջերս դիմել է ԱՄՆ-ի վիզայի, եւ նրանք, ովքեր վերջին 5 տարվա ընթացքում երեք ամսից ավելի եղել են ԱՄՆ-ում, չեն կարող դիմել ծրագրին:

Աշակերտները, ովքեր ուզում են դիմել ծրագրին, կարող են գրանցվել հետեւյալ 4 վայրերից մեկում, նշված օրը

Գյումրի. հոկտեմբերի 17-ին, ժամը 10:00,
Գեղամ Սարյանի անվան թիվ 24 դպրոցում:
Վանաձոր. հոկտեմբերի 19-ին, ժամը 10:00,
Վանաձորի թիվ 1 հանրակրթական վարժարանում:
Սիսիան հոկտեմբերի 25-ին, ժամը 13:00,
Սիսիանի հանրակրթական կոլեջում:
Երեւան հոկտեմբերի 29-ին եւ 30-ին, ժամը 8:30,
Երեւանի Ամերիկյան համալսարանում:

Գրանցման ժամանակ պետք է ներկայացնել հետեւյալ փաստաթղթերը

- ծննդյան վկայական կամ անձնագիր՝ մեկ պատճենով:
- դպրոցի վերջին երկու տարվա գնահատականները դպրոցի կնիքով եւ տնօրենի ստորագրությամբ (մեկ պատճենով):
- երկու անձնագրի լուսանկարի չափսի լուսանկար:

Գրանցման ավարտից հետո աշակերտները կտեղեկացվեն անգլերեն լեզվի քննության տեղի ու ժամանակի մասին: Անգլերենի քննությունն ու շարադրությունը անցած աշակերտները կլրացնեն ծավալուն մի դիմում: Հետո նրանց հետ կանցկացվի պաշտոնական հարցազրույց: Կիսաեզրափակիչ փուլի հաղթողները կընտրվեն այս արդյունքների հիման վրա:

Վերջին ընտրությունը կանցկացվի ԱՄՆ-ում: Ուորդ Լերնինգը աշխարհի առաջնակարգ ու ամենահին փոխանակությամբ զբաղվող կազմակերպություններից մեկը, Միացյալ Նահանգների լրատվական ծառայության հետ համատեղ կավարտի ընտրությունը: Կիսաեզրափակիչ փուլը հաղթողների թղթերը կվերանայի մասնագիտացված ուսուցիչների մի խումբ ԱՄՆ-ում: Հաղթողները կհայտարարվեն 1995 թ. մայիսի 1-ից հետո:

«ԵՎԱ»

ուսումնական կենտրոնը հրավիրում է Ձեզ

Սովորելու 1-3-ամսյա դասընթացներում հետեւյալ մասնագիտությունների գծով.

- օպերատորական գործ, ծրագրային փաթեթների եւ ծրագրավորման լեզուների ուսուցում IBM PC համակարգիչների վրա
- անգլերեն լեզու սկսնակների համար Communicative course in English, Learning American English, The Cambridge English course (2 ցիկլով), ամերիկյան ու սովետական հասցեություններ ընդունվողների համար TOEFL
- բանկային գործ
- հաշվապահություն եւ համակարգիչների կիրառումը հաշվապահության մեջ
- կոսմետիկա եւ էպիլյացիա
- մերսում (մասաժ)

Դասընթացներն ավարտողներին տրվում են վկայականներ (սերտիֆիկատ) հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն լեզուներով: Մենք երաշխավորում ենք ոչ միայն ուսուցման բարձր մակարդակ, այլեւ համակարգչային դասընթացներ Գաղափի կենտրոնում: Ընդունում ենք ամեն օր, բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից, ժամը 11-ից 16-ը:

Հակոբ Պարոնյան 4 (Սարյանի տուն-թանգարանի դիմաց)
Հեռախոս 58-21-22

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Վաճառվում է սեփական առանձնատուն
Մարիպարում: 3-րդ շարք, տուն 15: Զանգահարել 24.43.16 հեռախոսով:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Բժշկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Է. Ե. Դանիելյանը տեղեկացնում է մաշկային հիվանդություններ եւ միզասեռական ուղիների բորբոքումներ ունեցող հիվանդներին, որ նրանց ընդունելությունը այսուհետեւ կկատարվի նոր հասցեով.
մետրոյի կանգառ «Բարեկամություն», Գուլակյան 14 ա շենք, բն. 26 (Կոմիտասի 19 շենքի հարեւանությամբ):
Օրերը՝ երկուշաբթի, հինգշաբթի, շաբաթ՝ ժ. 16-19, կիրակի՝ ժ. 11-14:
Զանգահարել՝ 23-76-67, 25-50-05

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանին ցույց տրվող տեխնիկական օժանդակության Եվրամիության TACIS ծրագրի շրջանակներում BETEN ընկերությանը (Իռլանդիա), (Երեւանի ներկայացուցչությունը՝ GIA-Հայկական միջմասնագիտական խորհրդատու) հարկավոր են «JUNIOR»-ներ, որոնք կազմելու են աշխատանքային խումբ: Այս խմբին երրորդ մասնագետները սովորեցնելու են աշխատանքի արեւմտյան մեթոդներ: Խումբն աշխատելու է հիշյալ մասնագետների հետ Հայաստանի ձեռնարկությունների համար, նպաստելով հեշտացնել նրանց սեփականաշնորհումը: Մենք հատկապես խիստ ընտրություն ենք կատարելու ամենալավ թեկնածուներին աշխատանքի ընդունելու համար, ըստ հետեւյալ հատկանիշների.

- շահագրգռվածություն եւ աշխատունակություն
- անգլերենի եւ կամ ֆրանսերենի իմացություն եւ պրակտիկա
- եռանդ, շարժունակություն, համարվելու ունակություն, ուշիմություն
- բարձրագույն կրթություն (նախընտրելի է դիպլոմ գերազանցությամբ)
- Հայաստանի եւ Արեւմուտքի արդյունաբերության իմացություն
- միկրոինֆորմատիկայի իմացություն Խորհրդարանական աշխատանքի եւ (կամ կառավարման) կամ ձեռնարկությունների հաշվապահության գծով:

Ուսուցման ժամանակաշրջանի 3 ամիսների ընթացքում ամսական աշխատավարձը լինելու է 60 ԱՄՆ դոլլար, իսկ հետագա ամիսների ընթացքում 100 ԱՄՆ դոլլար:

Ծրագրի տեւողությունը նախագալիսը 10 ամիս է: Պարգեւատրումներ վճարվելու են 50 եւ 100 ԱՄՆ դոլլարի սահմաններում՝ ըստ լավ արդյունքների դեպքում:

Հավաքագրված անձինք կնքելու են «էմկլոգիկ» պայմանագիր (մենք լինելու ենք միակ գործատուն), որն ընդգրկում է եռամսյա փորձնական ժամանակաշրջան (երկկողմանի հրաժարվելու իրավունքով):

Եթե դուք շահագրգռված եք, պետք է հինգշաբթին լավի շուտ, ձեր «CV»-ն (ֆրանսերեն) կամ (եւ «RESUME»-ն (անգլերեն) եւ դիմումը ձեր թեկնածության պատճառաբանությունով (առավելագույնը մեկ էջ, նշելով ձեր հեռախոսի համարը եւ հասցեն) ֆրանսերեն կամ) եւ անգլերեն լեզուներով գցել GIA-ի մուտքին այս նպատակով տեղադրված «ԹԵԿՆԱԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ» մակագրությունը կրող փոստարկղի մեջ, հասցեն Ճարտարապետի տուն, Մարշալ Բաղրամյան պողոտա, 17: Չի թույլատրվում զանգահարել, ֆաքս ուղարկել, դիմել GIA-ի խորհրդարություն:

Շնորհակալություն այս կանոնները հարգելու համար, իսկ խախտողների թեկնածությունը ստիպված կլինենք ջնջել:

Նախնական ընտրությունից անցած թեկնածուների ցուցակը կախվելու է Ճարտարապետի տանը հոկտեմբերի 20-ից սկսյալ: Այս վերջիններին զանգ կտրվի եւ ժամադրություն կնշանակվի հավաքագրողների հետ:

ԽՈՒՍԱՓԵՔ ՇՇՈՎ ԿԵՐԱԿՐԵԼՈՒՑ
ՄԻԱՅՆ ՈՒ ՄԻԱ'ՅՆ ՄԱՅՐԱԿԱՆ ԿԱԹ 4-ԻՑ 6 ԱՄԻՍ

Ո՛չ շշով կաթ, ո՛չ ջուր, ո՛չ թեյ, ո՛չ հյութ: Ո՛չ մի ուրիշ սնունդ բացի մայրական կաթից:

Այսպիսով կպաշտպանեք երեխային վարակիչներից: Մոր կաթը միակ սնունդն է, որն անհրաժեշտ է երեխայի կյանքի առաջին չորսից վեց ամիսներին: Կերակրեք հաճախ:

Հետեւե՛ք ցուցումներին՝ կհասնեք հաջողության

Կերակրեք ծննդաբերությունից անմիջապես հետո՝ առաջին կես ժամվա ընթացքում:

Սկսեք կրծքով կերակրել ծննդաբերությունից անմիջապես հետո՝ կես ժամվա ընթացքում, հենց ծննդատանում: Որքան շուտ, այնքան լավ:

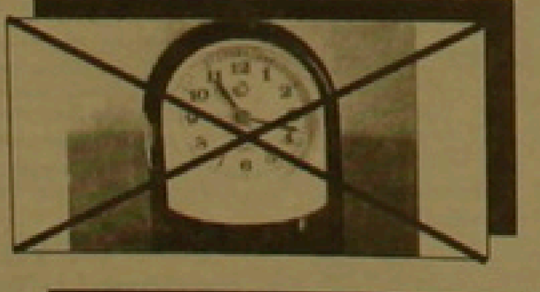

Ռեժիմով մի՛ կերակրեք: Կերակրեք ցորեկը՝ եւ ցերեկը եւ գիշերը: Հաճախ կերակրեք: Հաճախակի կերակրումները կնպաստեն կաթնարտադրությանը:

Հիվանդանոցում երեխային միշտ ձեր սենյակում պահեք: Այսպիսով կարող եք հաճախ կերակրել թե՛ ցերեկը եւ թե՛ գիշերը:

Մի՛ մտահոգվեք կաթի քանակի ու որակի համար:

Մի՛ մտահոգվեք, որ աղքատիկ սնունդը կվնասի ձեր կաթնարտադրությանը: Նույնիսկ քիչ սնվելով դուք երեխային կապահովեք բավարար սննդարար կաթով:

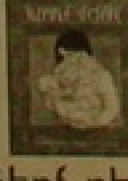

Կրծքով կերակրելու նոր ցուցումների գրքույկը ձեռք բերելու համար դիմեք ձեր շրջանի պոլիկլինիկա

... հրատարակչության տպարան, Երեւան 23 ... 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 1891 Տպաքանակ 5000 Ստորագրված է տպագրության 17. 10. 1994 Գինը՝ 10 դրամ

A STYLE 58.18.41

digitised by A.R.A.R.@